

KNIŽNÁ REVUE

Môj text sa živí hnevom, trpkosťou, iróniou a sebaíroniou. Tému lásky a dojímavých spomienok na rodičov s láskou a istým dojatím prenechávam kolegovi spisovateľovi a spisovateľkám. Ich diela sú pre mňa požehnaním: vidím, ako nepísať, o čom nehovoriť, do čoho sa nepúšťať, lebo v tom sú doma oni a nie ja.

BALLA o svojej novej knihe *V mene otca*, ktorá vychádza vo vydavateľstve KK Bagala a prinášame z nej ukážku na 4. strane

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 03 Objavené perly Tatier
- 05 Marja HOLECYOVÁ: Mariotovi dediči – Odhalenie
Eva SISKOVÁ: Vóna dúhy
Boris FILAN: Tajomstvo Budhovho úsmevu
Rozhovory s Jánom ŠTRASSEROM: Stano „Alf“ Dančiak
Miloslav KONEČNÝ: Poetika epigramov Konštantína Halapiho
- 08 Salman RUSHDIE: Deti polnoci
Rudyard KIPLING: Ak jasnú hlavu nestratiš...
- 09 Rozhovor s francúzskym spisovateľom Marcom LÉVYOM
- 10 Predstavujeme iAdverti
- 12 Rozhovor s poetkou a šperkárkou Alenou KANÁSOVOU

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO ARTFORUM
BOTTOVA 2, 010 01 ŽILINA
TEL.: 041/564 0373

Slovenské:

1. D. Dušek: Holá veta o láske – Vyd. Slovart
2. D. Mellner: Žilina a Svojdodomov – VI. nákladom
3. M. Kompaníková: Piata loď – KK Bagala

Zahraničné:

1. M. Szczygiel: Udělej si ráj – Dokořán
2. V. Jerofejev: Encyklopédia ruskej duše – Artforum
3. T. Sagev: Simon Wiesenthal – Zman Publ.

KNÍHKUPECTVO SPN-MLADÉ LETÁ
KRÍŽNA 13, 811 07 BRATISLAVA
TEL.: 02/554 255 04

Slovenské:

1. I. Lacková: Zametanie vody – Ikar
2. J. Benková: Lekcia od princeznej – Motyľ
3. D. Dán: Studňa – Vyd. Slovart

Zahraničné:

1. M. Connelly: Kufrové tango – Vyd. Slovart
2. D. Steel: Srdcové záležitosti – Ikar
3. L. Kepler: Hypnotizér – Ikar

KNÍHKUPECTVO A ANTIKARIÁT POD VRŠKOM
KUPECKÁ 7, 949 01 NITRA
TEL.: 037/652 65 46

Slovenské:

1. M. Kasarda: O rozmnožovaní a iných ťažkostiach – Marenčin PT
2. L. Piussi: Láska je sliepka – Marenčin PT
3. M. E. Matkin: Aj ja teba – Vyd. Slovart

Zahraničné:

1. L. de Bernières: Srdečné pozdravy z Notwithstandingu – Vyd. Slovart
2. C. McCarthy: Cesta – Vyd. Slovart
3. O. Pamuk: Múzeum nevinnosti – Vyd. Slovart

CENA MATEJA BELA ZA ROK 2010

Sekcia pre vedecký a odborný preklad Literárneho fondu udelila:

Cenu Mateja Bela za rok 2010

za preklad v kategórii spoločenskovedných diel:

Patrícii ELEXOVEJ za preklad diela Arthur Schopenhauer: Svet ako vôľa a predstava (KALLIGRAM)
Vydavateľstvo KALLIGRAM získalo Poctu Literárneho fondu za významný edičný čin.

Prémie Literárneho fondu za vedecký a odborný preklad za rok 2010:

a) v kategórii spoločenských vied:

Jurajovi ŽÁRYMU za preklad diela Andrew Graham-Dixon: Umenie (IKAR)

b) v kategórii diel interdisciplinárnej a encyklopedickej povahy:

Petrovi ČÁCKOVI za preklad diela Wiesław Kot – Vladimír Petřík: Spisovatelia a básnici sveta (PRÍRODA)

Uznanie Literárneho fondu za významný edičný čin za rok 2010:

vyd. IKAR za vydanie diela Andrew Graham-Dixon: Umenie
vyd. PRÍRODA za vydanie diela Wiesław Kot – Vladimír Petřík: Spisovatelia a básnici sveta

Veronika Šikulová

Miesta v sieti

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011

Necelé dva roky od vydania titulu *Domček jedným tahom* prichádza Veronika Šikulová s knižnou novinkou, ktorá sa nesie v podobnom duchu. Aj keď *Domček jedným tahom* cenu za pôvodnú slovenskú prózu Anasoft Litera minulý rok nezískal, o tom, že si získal čitateľov, svedčí napríklad Cena čitateľov denníka SME, ale aj hodnotenie odborníkov, ktorí mu udelili Cenu Bibliotéky. Živé spomienky tu z textu tryskajú s ľahkosťou a radosťou, hoci Šikulová zavše „zabŕdne“ aj do smutnejších vôd, čitateľ sa s mnohým prirodzene stotožní a pri čítaní pookreje. Pri čítaní *Miest v sieti* to už akosi tak ľahko nejde.

Spočiatku sa text akoby zadrhával, kládol odpor, z prvých dvoch „kapitol“ písaných z pohľadu mamy Alice a dcéry Verony sa na čitateľa valí taká záplava slov, myšlienok a najmä obrazov, až sa začne obávať, že sa v nich utopí. Keby som mala nadviazať na motív vlaku, v knihe tak často (a funkčne) využívaný, čítanie prvých dvoch častí, navzdory ich rozdielnosti, pripomína možno práve jazdu vlakom. Vlakom, ktorý sa natriasa a nadhadzuje až tak, že má človek chuť z neho vystúpiť. Našťastie, nevystúpila som a čítala ďalej. Napriek tomu, že pre mňa ako čitateľa, ktorý z úcty k autorovi a zo strachu, že „prepasie“ nejaký zásadný moment, nepreskočil nikdy hádam ani jednu vetu, čítanie sedemstranového (nebolo najdlhšie) Veroninho súvetia bez akejkoľvek interpunkcie (akoby vás autorka nútila prečítať ho na jeden nádych) bolo miestami takmer utrpením. Tretia časť, v ktorej sa k slovu dostáva babka Jolana, si ma však celkom získala.

Prostredníctvom ženského trojhlasu: babky Jolany, mamy Alice a vnučky Verony, ktoré sa striedavo prihovárajú čitateľovi, sa pred nami odkrývajú osudy troch generácií žien jednej rodiny. Aby sme boli úprimní, nielen troch. Praprarodičia, ōregapa a nadmama, sú pravdupovediac jednými z najvýraznejších postaviek figurujúcich v spomienkach Jolany a jej dcéry Alice. A aby sme boli celkom úprimní, nielen žien. Otcovia, živí, či mŕtví, prítomní či odídúvši, ale aj bratrance, ujovia, muži a iní členovia rodiny či dediny, tak ako to už býva, do značnej miery formujú osudy „svojich žien“.

Na Slovensku sa rozbieha kupovanie kníh na kilá. Desiat kíl akýchkoľvek kníh za jedno euro. Kacírstvo? Knihomilý čin? Uvažujme. Pár nadšencov, ktorým krvácali duše, keď pri kontajneroch nachádzali knihy, o ktoré ich majitelia prestali stáť alebo už na všetky nemali miesto, ich napriek tomu, že ani oni nemajú byť z gúmy, vzali pod svoju ochranu. A začali hľadať priestory pre DOMOV POUŽITÝCH KNÍH.

Ako píšú na www.knihyknihy.sk, nie sú antikvariát, ale novodobá knižnica budovaná svojpomocne takmer výhradne z už prečítaných kníh. Darovali či predali im ich ľudia z rôznych kútov Slovenska a slúži ako prechodné miesto na uloženie kníh, ktoré by inak skončili v kontajneroch, plesnivali na poválach alebo v pivniciach. Okrem kníh nakupujú aj staršie tlačoviny, záložky do kníh či knižné zarážky na police, skrátka všetko, čo s knihami súvisí. A nielen nakupujú, ale za symbolickú cenu aj predávajú. Kto si u nich knihu za pár centov kúpi, prečíta, ale domov sa mu už nevojde, môže ju do Domova použitých kníh znova predať.

Mladý manželský pár, ktorý tento svojrázny knižný domov pre knižky, ktoré už nikto nechce alebo ich doma nemá kde mať, začal budovať, vyzýva každého, kto sa chystá z hocikákeho dôvodu likvidovať svoju či zdedenú knižnicu alebo jej časť, aby nenechal knihy spustnúť a nehádzal ich medzi odpad. Aj tie, nad ktorými kritici ohŕňajú nos, môžu v niekom vzbudiť chuť čítať. Chuť, ktorá už začína patriť medzi zabudnuté. A to zabudnutie ochudobňuje. Všetkých. Aj tých, ktorí si to zatiaľ neuvedomujú.

Ak už prečítané knihy nemáte dôvod či chuť čítať znova, ponúknite ich e-mailom na Knihy@KnihyKnihy.sk alebo volajte na 02 6231 8163 či napíšte na adresu Domov použitých kníh, Občianske združenie, Romanova 5, 851 02 Bratislava. Tam sa o knihy-sirotky postarajú.

Marta Moravčíková

Veronine pasáže najlepšie charakterizujú jej vlastné slová: „no papier ako mapa zvädza ku kľučkovaniu slov ich významy ako vtáky zvädzajú ku všelijakým úletom odrazu sa v texte objavujú všelijaké neplánované odbočenia a inokedy sa pointa úplne vytratí stačí že sa pisateľ textu zadíva z okna niekto príde prejde okolo alebo odíde niekto zavolá a naserie vás a už ste v kýbľi hoci ste z neho celé dopoludnie liezli von“. Výbuchy zlosti, návaly smútku, známky rezignácie, ale aj nefalšovaná radosť z „bežných“...

Minimalistické výpovede mamy Alice čím ďalej, tým viac upúšťajú od skratkovitosti, vety sa rozvíjajú a začínajú pripomínať štýl „kapitol“ babičky Jolany. Z Aliciných spomienok na prázdniny či na Vianoce u starých rodičov sála priam „bullerbynovské“ teplo.

Radosťnými spomienkami na detstvo sa začína aj životný príbeh babičky Jolany. S každou ďalšou „kapitolou“ a s každou ďalšou ranou osudu však radosť stále častejšie strieda odovzdaný smútok, ktorý postupne vyúsťuje do túžby po smrti a myšlienok na samovraždu. Akýmisi „bonusmi“ sú v tomto prípade pôsobivé listy Jolaninho manžela, ktorý sa podpisuje ako *Jožkojolankin* a ktorý padne vo vojne, listy snúbenca (či skorosnúbenca) Štefana, ktorý jej umrie po pobyte vo väzení, ako aj listy Franciša z Fugelky, či listy babky ilavskej, jeden plný receptov určený kamarátke a druhý plný láskavej prísnosti (či prísnej láskavosti) určený vnučke Aliske. Listy *Jožkojolankin*ho svojej manželke patrili pre mňa osobne k vrcholom kníh.

Aj keď spočiatku ma *Miesta v sieti* príliš neoslovili, som rada, že sú. Som rada, že ich niekto pozažíval, pospomínal, povymýšľal a pospisoval, že táto rodinná kronika jednoducho existuje. Spomienky Veroniky Šikulovej sú šťastie spomienkami každého z nás. (A nemyslím tým len historické udalosti, na pozadí ktorých žijú Jolana, Alice a Verona svoje životy.)

Prehŕňať sa vo vlastnej minulosti môže byť niekedy veľmi príjemné. Toto je presne ten prípad.

Alexandra Debnárová

ZRKADLÍME

„Niekedy sa stane, že spisovateľ natrafi na tú pravdivú žilku, ale literatúra nie je fotografia. Aj keď spisovateľ píše o sebe: ved' čo pozná lepšie ako seba? Najlepší spisovatelia sú tí, čo sa nezaknajú samých seba. Okrem odvahy treba na to talent, a veľký. Mohol by o tom hovoriť Ruďo Sloboda. Ale napríklad aj Veronika Šikulová – práve som dočítala jej nový román *Miesta v sieti* a užasla som: nad jej talentom, aj nad krásou slovenčiny, ktorú používa. Povie napríklad: *Klopali pražce. Klopali podvaly. Buchotali švelere. Hrmotal vlak. Je to to isté, a predsa každá veta má svoju atmosféru.*“

Gabriela Rothmayerová,
www.noveslovo.sk

KDE BOLO

- ZŠ Finesa v Bratislave – beseda s Danušou DRAGULOVOU-FAKTOROVOU – 24. mája
- Klub Wave Prešov – v rámci série koncertov uvedenie knihy Doroty NVOTOVEJ *Fulmaya*, ktorá vyšla 3. mája vo vydavateľstve Evitapress – 24. mája
- Kultúrne centrum Dunaj v Bratislave – prezentácia knihy *Mestské zásahy, s láskou vaši architekti* (Vydavateľstvo Slovart) – 25. mája
- Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch – vyhodnotenie čitateľskej súťaže Veľkí a malí kamaráti si čítajú – korunovácia kráľa detských čitateľov – 26. mája
- Krajská knižnica L. Štúra vo Zvolene – prezentácia novej básnickej knihy *Moje potichu* Ondreja KALAMÁRA – 27. mája
- Knižnica pre mládež Košice – literárny festival Číta celá rodina – 24. mája – 27. mája
- Café Teatr Černá labuť, Praha – koncert Šamorínsky zážrak s recitáciou spisovateľky Judity KAŠŠOVICOVEJ – 30. mája
- Randal club YMCA v Bratislave – prezentácia knihy Fedora FREŠO: *Sideman* (Marenčin PT) – 31. mája
- Kaviareň Café dias knižkupectva Panta Rhei na Poštovej ul. v Bratislave – džínsová párty a prezentácia knihy Petra HOLKU *Normálny cvok* (Ikar) – 31. mája
- Záhorská knižnica v Senici – stretnutie žiakov ZŠ so spisovateľom Mariánom HATALOM a jeho knihou veršov *Kratochvíle* – 1. júna
- Knižkupectvo Panta Rhei v Obchodnom centre Korzo v Prievdzi – autogramiáda s Jozefom BANÁŠOM – 3. júna

KDE BUDE

- Galéria BIB, Panská 41 v Bratislave – výstava Súčasná slovenská ilustrácia detskej knihy – potrvá do 10. júla
- Knižkupectvo Panta Rhei na Poštovej ul. v Bratislave – prezentácia knihy Pétera HUNČÍKA *Hraničný prípad* – 8. júna o 17.00
- Hudobný klub U OČKA, Karpatská 3, Bratislava – v rámci série koncertov uvedenie knihy Doroty NVOTOVEJ *Fulmaya* – 8. júna o 20.00
- Kaviareň regionálneho centra Olomouc – Marián HATALA ako hosť časopisu LISTY – 9. júna o 17.00
- Klub slovenských spisovateľov, Laurinská 2, Bratislava – autorské čítanie Zuzany KUGLEROVEJ z knihy *Rozprávky z blogu* – 14. júna o 15.00

Ako inak, úsmevom a výstrižkami novín vyprevádzali 19. mája do života mediálne známe osobnosti Lucia Barošová a Michal Havran pikantnú knihu Martina Kasardu o médiách s názvom *O rozmnožovaní a iných ťažkostiach* (Marenčin PT).
Foto Peter Procházka

Zlodeji a svedkovia

V knižkupectve Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave sa 23. mája uskutočnila prezentácia knihy Svetlany ŽUCHOVEJ *Zlodeji a svedkovia*. Publikáciu záujemcom o mladú pôvodnú tvorbu priblížila autorka spoločne s Dadom Nagyom. Zaujímavosťou je, že hoci vychádza tento rok ako novinka vo vydavateľstve Marenčin PT, Žuchová ju dokončila už v roku 2005, teda skôr ako svoju druhú knihu, novelu Yesim z produkcie LCA.

Spisovateľka a prekladateľka, ktorá pôsobí na jednej z pražských psychiatrických kliník, sa podobne ako v predchádzajúcej knihe aj v *Zlodejoch a svedkoch* venuje téme „cudzinecva“. Hrdinami jej knižnej novinky sú prevažne cudzinci, ktorých životné okolnosti donútili ku krádežiam. Žuchová podotkla, že román sa skladá akoby z dvoch častí. V prvej časti sa čitateľ stretáva so „zlodejmi“, ktorých príbehy a motivácie sú viac či menej ozrejmene, v druhej časti knihy napr. prostredníctvom ich rodinných príslušníkov. Dado Nagy opakovane vyzdvihol Žuchovej osobitné metafory, ako aj to, že sa do čítania *Zlodejov a svedkov* tak, ako to zavše pri jeho práci býva, nemusel nútiť... -ad-

Parížske chute...

Vo štvrtok 26. mája o 18.00 v nostalgických priestoroch Pálffyho paláca na Zámockej ulici v Bratislave pri pohári pravého Champagne uviedlo vydavateľstvo Marenčin PT do života knižnú novinku *Glamour Paríža*.

Za účasti krstného otca, veľvyslanca Jacqua Faureho podujatím sprevádzala Iveta Malachovská. Autor knihy Lubomír JANČOK, absolvent francúzskeho jazyka, literatúry a pedagogiky na FiF UK v Bratislave a medzinárodnej politiky vo Francúzsku, načrtnol obsah knihy v duchu unikátnych skúseností s parížskym svetom. Atmosféru podčiarkla hudba Brice Margraite zo skupiny Fuite de Jazz so šansonierkou Janais. Kulinárskou bodkou bola ochutnávka z výberu francúzskych vín a syrov, takže majiteľovi vydavateľstva Albertovi Marenčinovi sa zasa raz podarilo sklbiť krásu umenia s impozantnými chuťami. -mbilac-

Z úvodu Anasoft Litera fest 2011...

V Lisztovej záhrade v priestoroch Univerzitnej knižnice v Bratislave sa v stredu 25.5. konalo prvé z večerných podujatí (nielen) literárneho festivalu Anasoft Litera. Festival otvorila prezentácia diel dvoch z finalistov súťaže o literárnu cenu za pôvodnú prózu, ktorá sa v rámci festivalu každoročne vyhlasuje. Peter MACSOVSZKY a Pavel VILIKOVSKÝ v rozhovore so Zuzanou Belkovou priblížili publiku svoje diela. Pavel Vilikovský, ktorý je na cenu Anasoft Litera nominovaný už po štvrtýkrát, sa o ňu tento rok uchádza s titulom *Pes na ceste*. Peter Macsovszky je s dielom *Mykať kostlivcami* medzi nominovanými prvý raz. Belková sa vo svojich otázkach dotkla tém „slovenskej povahy“, miery fikcie v románoch, vzťahu autorov k cestovaniu, či vzájomnému porovnaniu ich diel. V závere sa konalo, vo Vilikovského prípade tradičné, v Macsovszkeho prípade pomerne netradičné, čítanie ukážok z nominovaných diel. Druhá časť podujatia bola venovaná koncertu (svojím zložením ojedinelého) hudobného telesa afterPhurikane. Ten, najmä vďaka živelnému prejavu rómskych (i nerómskych) protagonistov, predstavoval pomyselnú bodku za príjemne stráveným večerom. -ad-

Momentka z Anasoft litera fest 2011 (25. mája o 18.00 Ex Libris a Ex Café), zľava: grafický dizajnér František Jablonovský, Dagmar Ložeková z antikvariátu Steiner, spisovatelia Peter Krištúfek, Tomáš Janovic, Kornel Földvári.
Foto Peter Procházka

Nevyužitie myšlienky

„Celý svet sa nekrúti len okolo teba...“

Prezentácia Vydavateľstva Michala Vaška

V Pálffyho paláci na Zámockej ulici v Bratislave pripravilo Vydavateľstvo Michala Vaška z Prešova 30. mája prezentáciu dvoch kníh. Jednou z nich bola monografia o výtvarníčke Eve Cisárovej Minárikovej (1945), ktorú napísala Eva SIKOROVÁ. Na podujatí hovorila o jej význame pre slovenskú kultúru, o jej priekopníctve v tom, že v textilnej tvorbe začala uplatňovať a presadzovať nové technológie, angažovala sa pri zachovávaní tradičných hodnôt textilných remeselných výrobov.

Knižka *Desať spravodlivých (Ludia, knihy, dokumenty 1985 – 2010)* je súborom úvah a vystúpení vy-

znamnej osobnosti slovenskej spoločnosti a najnovších ponovembrových dejín – Františka MIKLOŠKA. Knihu uviedol bývalý disident a autor dlhoročný blízky spolupracovník, rímskokatolícky kňaz Emil Váni. Vyzdvihol Mikloškove spoločenské a kultúrne aktivity, ako aj jeho pozoruhodné pôsobenie na kultúrnu klímu v našej spoločnosti. Práve v deň prezentácie obidvoch kníh oslávila významné životné jubileum zástupkyňa Vydavateľstva Michala Vaška Gabriela Smolíková. Za všetkých spolupracovníkov a autorov kníh, pri ktorých zrode stála, jej za blahoželal František Mikloško.

-mr-

Novinky z Ikaru

Ako sa zameťá voda? Ťažko. O tom vie svoje každý, kto mal napríklad vytopenú pivnicu. Ale ťažko sa zameťajú i starosti, vracajú sa podobne ako voda. Aj preto si metaforu *Zametanie vody* vybrala pre svoj knižný debut ekonómka Ivana LACKOVÁ (na fotke Petra Procházku). Jej hrdinka zostáva po rozvode sama s dvomi deťmi, bojuje s osamelosťou a navyše s vážnou chorobou svojej dcéry... Kniha vyšla vo vydavateľstve Ikar a koncom mája ju vodou a metličkou „pokrstili“ herečka Anka Šišková a publicistka, spisovateľka Emma Tekelyová v príjemnom prostredí Divadelného klubu SND v Bratislave. Prezentáciu uvádzal Ludovít Jakubovec-Mravec a spestrila ju spevom Darina Tóthová s klavíristkou Kvetoslavou Fraitlovou. Medzi gratulantami nechybala generálna riaditeľka vydavateľstva Ikar Valéria Malíková.

V posledný májový deň vydavateľstvo Ikar pripravilo zábavnú prezentáciu ďalšieho vydania kultovej knihy Petra HOLKU pre tinedžerov *Normálny cvok*. V podvečer v kniž-

kupectve Panta Rhei v centre Bratislavy moderoval podujatie Dado NAGY v tričku s nápisom NORMÁLNY CVOK a vystúpil aj známy spevák Miro Šmajda. No a okrem slovenských titulov sa čitatelia majú na čo tešiť aj v júni: v týchto dňoch prichádza na pulty knižkupectiev vyše tisícstranový sci-fi triler Franka SCHÄTZINGA o riešení budúcej energetickej krízy: *Limit*.

-et- -rm-

Tu si niekto robí srandu!

Kto by nezapochyboval nad rukopisom, ktorý mu mailom pošle človek s priezviskom Kalamár? Preto aj každý 19. mája na krste knihy Ondreja KALAMÁRA (na fotografii) *Moje potichu* chápal rozpaky predstaviteľky vydavateľstva TRIO Publishing Mag-

dalény FAZEKAŠOVEJ, keď v Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave rozprávala o vzniku druhej básnickej knihy tohto autora, ktorý má spisovateľstvo zakódované už v mene! Napokon zistila, že nikto si z nej nerobí srandu a jeho verše sú na svete v knižnej podobe. Stretnutie v knižkupectve moderoval Dado NAGY a krstným otcom sa stal Daniel HEVIER. Ten spomenul aj etapu života Ondreja Kalamára, keď bol dobrým priateľom Jozefa Urbana – inak sa všetko nieslo v atmosfére poetických nápadov a vtipných výstrelov. Knihu uviedli do života takpovediac „kalamárovo“: postriekli ju atramentom z pera.

-rm + foto-

V mozaike nálad

Príbuzní, priatelia, známi, ale aj okoloidúci milovníci obrazovej a slovnej poézie zaplnili v piatok 20. mája napriek horúcemu podvečeriu kaviareň Magritte na Dlhých dieloch v Bratislave.

Prišli sa s Ivetou ONDREJKOVOU a Antonom SLÁDEKOM, autormi básnicko-fotografickej zbierky *Po schodoch z vody*, podeliť o ich radosť z čerstvo vydaných „dvojkníh“. Tak označil spomínané dielko František Gyárfáš, ktorý uviedol zbierku do života: posypal ju pieskom z Indického oceánu a poprial jej slovami „vietor odveje piesok, ale táto knižka nech ostane“, šťastnú cestu medzi čitateľov.

Autor fotografií a poetka potom hosť uniesli do mozaiky nálad svojej knižočky premietnutím vybraných čierno-bielých fotografií a recitáciou niektorých básní. Martin Kellenberger, hudobný hosť večera, podfarbil poetickú atmosféru bluesovými tónmi zo svojej tvorby.

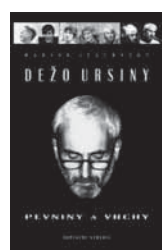
Komorný večer v priestoroch imitujúcich domáce pohodlie čítania na pohovke nechal tak doznieť ruch pracovného týždňa. Záujem o zbierku a spontánne rozhovory pri autogramiáde dávajú nádej, že obidvom druhom umenia: fotografii a poézii ešte nehrozí vyhynutie.

-io-

Zrkadlo doby

Vo výstavnej sieni Ľudovíta Štúra Univerzitnej knižnice v Bratislave sa od 10. do 26. mája konala výstava pod názvom *V zrkadle vedy a slova*, ktorá v takejto forme po prvýkrát dokumentuje vedecký a literárny život na Slovensku na stránkach almanachov a ročníkov do roku 1918. Tento zaujímavý námet na výstavu vznikol na základe dlhoročnej práce s nepravými periodikami v kabinete retrospektívnej bibliografie Univerzitnej knižnice. Zámerom popularizácie týchto prameňov bolo predstaviť odbornej i širšej verejnosti almanachy a ročenky. Vstupné panely výstavy charakterizovali formovanie vedeckého života a predstavili almanachy a ročenky vlastivedného a historického zamerania – *Solennia Učenej spoločnosti malohontskej* (1809-1842), *Letopis Matice slovenskej* (1864-1875), almanach *Tovaryšstvo* (1893-1900). Ďalej zoznámili s muzeálnym a regionálnym bádáním, priblížili ročenky prírodovednej a lekárskej orientácie, ako aj odraz rôznych vedných disciplín v spolkových ročenkách (medicína, biologické vedy, vedy o zemi), vrátane najstaršej skupiny nepravých periodík – literárnych almanachov a ročníkov so samostatnou časťou venovanou maďarským literárnym almanachom. -lč-

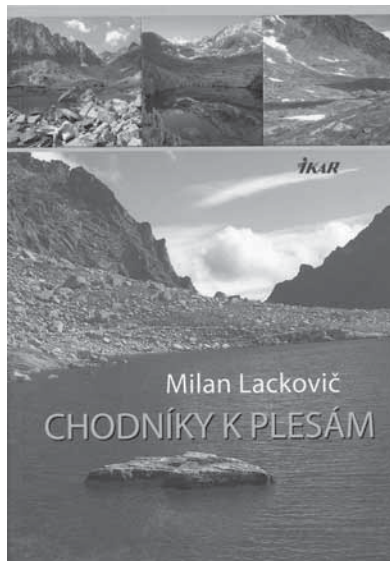
Na ceste domov

Téma v poradí ôsmeho „záhradníčenia“ v Prednáškovej sále Univerzitnej knižnice v Bratislave (cyklus diskusií Záhrada: hovory o kultúre a kriku doby) s názvom *Na ceste domov* sa sústredila na významnú osobnosť slovenskej hudobnej kultúry, Deza Ursinyho. Pozvanie na podujatie prijali básnik Ivan Štrpka, hudobník a publicista Marian Jaslovský a režisér, spisovateľ Peter Krištúfek. Večer plný duchaplných postrehov Ivana Štrpku nadobudol unikátnu atmosféru, a to aj zásluhou pútavo podaných komentárov blízkeho hudobníkovho spolupracovníka a textára. Viackrát zaznela myšlienka, že o takzvanú pečať legendy v súvislosti s Ursinyho osobnosťou sa významne pričínila monografia Mariana Jaslovského. Autor knihy zároveň potešil správu o už treťom, navyše rozšírenom vydaní publikácie s titulom *Pevniny a vrchy* (Slovart, 2011). Krištúfkov dokumentárny film *Momentky* predstavuje poctu hudobníkov, ale i filmárovi Dežovi Ursinymu. Osobné postoje a pohľady troch hostí na mimoriadny zjav v kontexte domácej hudobnej produkcie predstavovali pre divákov zážitok z rozprávania, ktoré podčiarklo moderovanie Petra Michalíka. **Zuzana Chlebová**

Objavené perly Tatier

Obrazového sprievodcu *Chodníky k plesám* z vydavateľstva Ikar predstavuje jeho autor Milan LACKOVIČ

• Ako sa v úvode priznávaš, твоjim koničkom sa tatranské plesá stali až na dôchodku. Takže tvoja knižka môže byť aj motivačnou príručkou pre seniorov, ktorá nás presvedčí, že vek nie je prekážkou ani pre také hobby, ako sú vysokohorské chodníky. Ako vznikala táto knižka, s čím si sa musel popasovať?

– Ešte v päťdesiacke som si myslel, že na dôchodku sa človek môže už len dopovať spomienkami. Hoci som rodený Bratislavčan, rozhodol som sa, že mojím druhým domovom bude Muránska planina – a okolnosti mi žičili. Už pri prvých výletoch som zistil, že vládzem. Keď má človek zdravé srdce a nohy, môže si trúfnuť, povedal som si a zatiaľ to neodvolávam. Trúfol som si na Tatry. Tatranské túry mám rád, lebo ciele sú absolovateľné za deň. Učarili mi plesá. Pri nich si (spokojný so sebou) rád posedím (spresňujem informáciu o sebe: nie som superman). Išiel som na to zberateľsky a plies som narátal viac ako uvádzaných 163. Zistil som, že sú fotogenické z rôznych uhlov. Keďže povoláním som výtvarný redaktor, začal som si fotky triediť a zoraďovať do podoby albumovej knihy. Taký legálny samizdat s nákladom 1 výtlačok; dnes to, ako vieme, nie je problém. Okolie ma povzbudzovalo vydať to regulárne a táto myšlienka oslovila i vydavateľstvo Ikar. Keďže som profesionál, presadil som si aj vlastnú grafickú úpravu. Kniha vyšla sútláčou aj v českej mutácii

vo vydavateľstve Universum (do češtiny som ju neprekladal ja) pod názvom *Tatranská plesa / Perly slovenských Tater*.

• Tvoja knižka nie je typickým turistickým sprievodcom, no schémy trás so šípkami, časovými údajmi a orientačnými bodmi sú skvelou pomôckou a priam lákajú obuť si vibrámy. Cestou k plesám zoznamuješ čitateľov s tatranskými dolinami. Ktorá z nich sa stala tvojou najobľúbenejšou? Sú všetky prístupné bežnému turistovi?

– Pri každej túre sa vlastne vstupuje do doliny. Na začiatku sú jedna ako druhá. Tatry to začnú byť, až keď sa pred človekom otvorí panoráma vrchov. Preto je rozľahlá Bielovodská dolina taká krásna – človek má hneď výhľad na štíty. K plesám (bývajú v závere dolín) to trvá riadny čas. Blaží ma zdolávať pásmo lesa či kosodreviny. Najmilšia dolina? Ani len pri tých neprístupných sa neviem rozhodnúť. Zlomisková? Nefcerská? Či Temnosmrečinská? Alebo Slavkovská, Satania...? Či Rovienková kotlina v závere Veľkej Studenej doliny... Kvôli plesám rozhodne netreba riskovať. Plesá Nefcerskej doliny vidieť z Kriváňa, plesá v Rovienkovej

kotline (Ladové pleso a Pusté plesá) zo Slavkovského štítu. Temnosmrečinská dolina je síce po nádherné Nižné Temnosmrečinské pleso turisticky prístupná, no turisticky nevyhľadávaná. Spomenuté pleso však vidieť, a dokonca aj Vyšné, z Kôprovského štítu. Niektoré plesá sa počas túry len mihnú. Kto sa v Javorovej doline poblíž Zeleného Kačacieho plesa v rozhodujúcom momente náhodou pozrie inam, bude presvedčený, že z turistického chodníka pleso nevidieť. A nie

každý spred reťazí na Poľský hrebeň zbadá dve Vyšné Velické plesá. Ani Vyšné Kozie plesá od Bystrej lávky. Medzi obľúbené plesá rátam aj Batizovské a Sesterské pleso či Päť Spišských plies. Prím však hrajú Temnosmrečinské z Kôprovského štítu, Sivé plesá vo Veľkej Studenej doline a Zamrznuté pleso z Poľského hrebeňa.

• Plesá si nielen navštívil, odfotografoval a opísal, no aj podľa rôznych kritérií klasifikoval. Poskytuješ čitateľovi prehľad o najväčších, najnavštevovanejších či najvyššie položených plesách, vysvetľuješ, ako sa formovali, ako zanikajú... Aký bol pre teba najväčší objav o plesách či o Tatrách?

– Pri geologických exkurziách, zatriedovaní a nadmorských výškach som vychádzal zo štandardných zdrojov, nie vždy jednotných. Nehráť sa na objaviteľa, šlo mi len o akúsi turistickú syntézu. To, že stále vyskakujú aj „neobjavené“ plieska, aj mňa síce prekvapilo, no neznamená to, že pri nich ešte nebol živáčik. Sú len nezaznamenané a zabudnuté v chránených prírodných rezerváciách. Také sú plieska v doline Malé Licierovo (odnož Tichej doliny) či pliesko, ktoré pred dvoma rokmi objavila pracovníčka TANAPU poblíž Zadnej Javorovej doliny. Že by sa tam bol roztopil posledný ľadovec? Tatry sú plné úžasných prekvapení. Bohužiaľ, aj takých, čo dokumentujú ľudské úsilie meniť prírodu, ako sa to stalo napríklad v Skalnatej doline.

• Čo bolo ťažšie – vyštverať sa k perlám našich veľhôr, alebo zostaviť o nich knihu?

– Kým som chodil po Tatrách len pre radosť a skladal si albumovú knižku, nebolo ťažké nič. Ani disciplinovaný turista (čo som) sa nevyhne nečas, keď sa niet kde skryť. Príroda je taká. Ťažšie to už bolo s „turistikou“ pri počítači, keď som zvažoval, čo áno a čo nie. Keď záleží na výsledku, treba potlačiť subjektívne preferencie. Ale keď občas hrabnem do svojho dvanásťtisícopolozkového fotoarchívu, vždy nájdem niečo, o čom zrazu začnem byť presvedčený, že práve to malo byť v knihe...

Marta Bábiková

BIBLIOGLOSSÁR

Thomas C. Brezina
ŠIALENÉ! SOM SUPERSTAR!
Bratislava, Arkus 2010
Preklad Jana Šimulčíkovej

Ktorá -nástročná deva nesníva o tom, že sa jedného dňa stane speváčkou hviezdou? Že bude vystupovať pred jasajúcim davom vo flitrových minišatočkách, s dokonalým mejkapom a hlavne so skvelým hlasom? A nemusí sa ani volať Smaragda (za čo svojich rodičov nenávidí) a bývať v nemecky hovoriacej krajine! Známý autor kníh pre deti tentoraz siahol po vďačnej a veľmi aktuálnej téme. Televízory, tlač a ostatné médiá sú totiž stále plné najrozličnejších speváckych súťaží a mnohí mladí dúfajú, že sa práve vďaka úspešnému konkurzu stanú hviezdami, budú zarábať milióny, skrásnejú, stanú sa sebavedomejšími, nebudú mať nepriateľov a vyrovnajú sa im aj puky na gatiach. Sammi čiže Smaragde sa, ako sa zdá, tento sen nikdy nesplní, no napriek závidi a nenávisti okolia, nepochopeniu zo strany učiteľov, najmä matikára, a konkurencii v podobe spolužiačky sa zrazu udeje niečo neslýchané!

Jozef Kuzma – Monika Reiterová

MATEMATIKA ZÁKLADNEJ ŠKOLY V KOCKE
Príprava na prijímacie skúšky na stredné školy
Bratislava, Príroda 2011

Aj dobrí žiaci si občas potrebujú potvrdiť, že rozumejú matematickým príkladom. A pre tých slabších by sa táto knižka mala stať verným priateľom, do ktorého treba nakuknúť každý deň. Od najjednoduchších príkladov na sčítanie a odčítanie cez kritériá deliteľnosti a výpočet percent až po geometrické príklady a aritmetický priemer vám poskytne návod na všetko, čomu nerozumiete alebo čo sa vám zdá príliš ťažké. Rodičia navyše ušetria peniaze za doučovanie, lebo jednotlivé príklady sú zrozumiteľne podané. Tak čo, skúsíte sa skamarátiť s matematikou?

Eric Chaline

PODVODY, KTORÉ HÝBALI DEJINAMI
Bratislava, Trio 2011
Preklad Andrea Vargovčíkovej

V každom období ľudských dejín sa nájde človek, ktorý túži po majetku, moci a úspechu viac ako ostatní a je v kľamstve obratnejší ako ostatní. Tak vznikajú najväčšie podvody v dejinách, o ktorých napísal pozoruhodnú knižku Eric Chaline. Zozbieral príbehy aktérov najväčších kľamstiev v dejinách a chronologicky ich usporiadal do súvislého reťazca, nad ktorým nám rozum zostáva stáť. Od trójskeho koňa až po Madoffovu finančnú aféru v sedemdesiatych rokoch minulého storočia sú ľudské dejiny dôkazom, že šikovný jedinec môže oklamať zástupy inteligentných ľudí. „Zisk je sladký, i keď pochádza z podvodu,“ povedal grécky dramatik Sofokles. Vedel, o čom hovorí.

-kuk-

KNIHA ROKA 2011

Stav k 25. máju

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. Elena Hidvéghyová-Yung: Dážď slivkových kvetov – Vydavateľstvo Slovart	6
2. Martin Kasarda: O rozmnožovaní a iných ťažkostiach – Marenčin PT	4
2. Leopold Moravčík: Výhybky dejín – Perfekt	4
3. Dana Hlavatá: Hľadám muža na zjedenie – Remedium	3
4. Martina Solčanská: Hazard – Ikar	2

DEBUT ROKA

1. Filip Kas: Nemohúcnosť – Ikar	5
2. Vanda Rozenbergová: Vedľajšie účinky chovu drobných hlodavcov – Premedia Group – Inaque.sk	4
3. Daniela Bojnanská: Svetiáš keď miluješ – Renesans	3
3. Michal Badín: Rieka a tieň – Knižné centrum	3
4. Adriana Macháčová: Cudzie vzťahy – Ikar	2
4. Anika Pastoreková: Príbeh jednej lásky – Slovenský spisovateľ	2

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	5
2. Aspekt	4
3. Marenčin PT	3
3. Vydavateľstvo Slovart	3
4. Kalligram	2

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2011

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

.....

2. Za debut roka navrhujem:

.....

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

.....

Meno a adresa odosielateľa:

.....

(podpis)

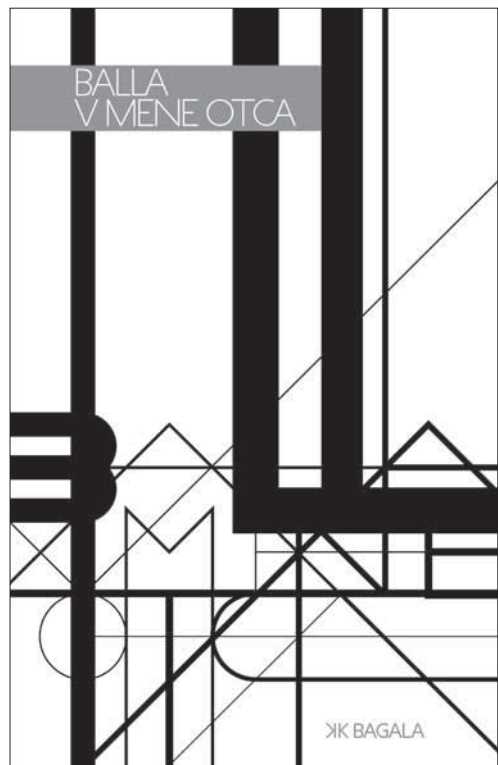
Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2011 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH.

Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PŠC a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2011. Uzávierka ankety je 15. marca 2012.

Zapojením do ankety máte šancu vyhrať knihy!

Zoznam výhercov vyžrebovaných z anketových lístkov z knihy roka 2010: Anna Solmošiová – Starý Tekov, Katarína Hronkinová – Poprad, Jozef Príhoda – Prešov, Mária Hozová – Malacky, Branislav Šteffek – Zohor, Marta Gáľisová – Veľké Bielice, Svetozár Korec – Trnava, Soňa Budinská – Krpeľany, Pavel Ráztočay – Bratislava, Lubomír Jakobovič – Bratislava. Výhercom blahoželáme a posielame balík kníh. Prosíme výhercov z Bratislavy, aby si po výhru prišli k nám do redakcie.

Balla: V mene otca

Zašiel som k detskému lekárovi, hoci som mal už dvadsať rokov a bol som práve na vojne. Zdravotná sestra zdôraznila, že ma doktor nesmie vidieť vo vojenskom, lebo by ho to rozzúrilo: nenávidí vojakov, policajtov, železničiarov a zdravotné sestry. Preto nemám na sebe sestričkovskú uniformu, kvákala tá žena. Načo som tam vôbec šiel? Nevylučujem, že sa mi to iba prisnilo, niekedy v šesťdesiatom treťom, alebo ešte o rok skôr. Bolo mi skrátka zle. Vošiel som k lekárovi do ordinácie a pohľad mi padol na jeho ruky. Na pravej mu chýbal prostredník a ukazovák.

„Tak, čo máme?“ opýtal sa.

Potom sa rozhodol, že vykoná vyšetrenie semenníkov, začal sa mi ich dotýkať a vyhlásil čosi, čo sa neskôr ukázalo ako podstatné: „Vy neplodte, súdruh! Vy neplodte, lebo splodíte dravca.“

Čakal som, čo bude ďalej.

Doktor pokračoval: „Ale keď vaša žena bude padavka, slabá, chorľavá, a už v tridsiatke jej odídu zuby a zrednú vlasy, čo je u mladých žien dosť zriedkavé, tak to vami splodeného dravca veľmi poznačí. Narodí sa zbabelý človek. Taký, čo je vo svojom vnútri dravcom, ale navonok to tají. Toto nikomu neurob, chlapče!“

Varovne zdvihol ukazovák pravej ruky.

Takže ukazovák mu nechýbal. Sedel som na studenom igelite, ktorým bola prikrytá biela posteľ v ordinácii, vták mi visel, gule spočívali v lekárovej dlani. Poťažkával ich.

„A možno,“ mrmľal, „možno máme šťastie a budeš nakoniec impotentný. Tomu by nasvedčovalo, že jedno vajce je akési nedovyvinuté... akoby vtiahnuté... utiahnuté, drobné, zlaté nežné vajíčko.“ Mykol ma za gule a vrazil mi facu: „Ty nejeb, rozumel si?“

Reflexívne som ho kopol do tváre, bol to skôr kríč, nie agresívna odvetá. Rýchlo som si navliekol spodky a zmizol z ordinácie. Kričal za mnou z linolea, kde ostal ležať po kopanci: „Aj tak viem, že si vojak! Myslíš si, že to nemám o tebe všetko v papieroch?! Napadol si lekára! Za to ťa zavrú!“

Utekal som a v letku si uvedomil, že jednu takú ženu poznám.

Presne takú, o akej hovoril doktor:

Syn sa mi ozval, že chce predať rodičovský dom. Polovica domu patrila ešte stále mne. Vlastne nie, bolo to inak: volala nejaká slečna, ktorá dom chcela kúpiť od môjho syna. Syn sa mi určite neozval. Ten by ma ani nepozdravil. Hovorím o mladšom. Starší je iný, no niekam sa odsťahoval a neostala po ňom ani adresa.

Aj ja som mal kedysi otca. Tuším bol lesníkom. Mal pridelený erárny voz a koňa. Raz ma vzal so sebou, v hlave mi dodnes znie svištanie biča, krátky ostrý zvuk. Hrádza bola hrboľatá, nadhadzovalo nás, otec cmukal, tu i tam si odplul, náhle ukázal na les pri rieke a povedal: „To všetko som vysadil sám.“ Voz odbočil z hrádze, zhrkotal dolu na kraj lesa. Zoskočil som do trávy, odtiaľ som sa pozeral na otca. Nebol starý. Ja som sa vždy veľmi bál starnu-

tia. A to som si ešte nevedel predstaviť, ako bude vyzeráť jeho staroba: postupné odrezávanie nôh, cukrovka, nevládnosť. Moja mama ho potom už mala úplne v moci.

Medzi stromami rástli kríky, niektoré choré, s nahnými haluzami. Pod nimi sa mihali lesklé chrčty oboživelníkov. Vlhčina. Otec pomaly zostúpil, potľapkal koňa po zadku. Mal ho radšej ako mňa, ale nesťažujem sa, tento príbeh nechcem brať príliš vážne.

Idefidej, pohni sa, aj ty sa musíš snažiť, opakovala mama otcovi po maďarsky, keď ho o dekádu neskôr na vysoko nastlanom lôžku obracala na druhý bok.

Voda po kolená, záplavová oblasť. Rodili sa tam obrovské komáre, odtiaľ tiahli v mračnách k mestu. Kôň erdzal, otec ho utišoval. Kráčali sme hlbšie do lesa.

Adok én neked, dychčala mama, keď otca obracala.

Józef, hovorila vyčítavým tónom.

Idefidej, Ilonka, začínala neskôr rozhovory s mojou manželkou, snažila sa upútať jej pozornosť, hoci nemala rada ženy, mužov mala radšej, lebo tí počúvali, keď hovorila, aspoň tak vyzerali, ale ženy nie, tie jej iba tvrdili, keď sa s nimi rozprávala, že počúvajú, počúvam, Marika, hovorili, ale pritom šklbali obarenú hus alebo vychovávali dieťa, *idefidej*, mykala mama za rukáv nevesty, nepozornú poslucháčku, počúvam, Marika.

Mama otáčala otca.

Aj ľudia, ktorí sa ľúbia, sa navzájom neraz doženú k šialenstvu.

Otec mal vysoké gumené čizmy, no mne kúsok od voza vyzul topánky, nech ich nezničím, kráčal som v blate a vode naboso. Nohavice sa mi premočili, otcovi to neprekážalo. Ani som nemukol, keď sa mi do päty zarezalo čosi ostré, len som sa na okamih zastavil. „Podme, podme,“ zahundral, jeho čizmy sa však zabárali čoraz hlbšie. Chlapca treba vycvičiť, hovorieval mojej mame, svojej žene. Očakával záplavy, ale tie sa v strednej Európe objavili oveľa neskôr a nášmu okresu sa vyhli. Keď som si všimol čizmy, ponorené po vrch sáry v blate, zazdalo sa mi, že nie sme v záplavovom lese, ale v nádrži plnej výkalov, ktorú umiestnili pri novej čističke odpadových vôd, presne tam, kde sa les stretal s okrajom mesta. Predstavil som si, ako otec klesá do sračiek všetkých našich susedov. Do sračiek z celej našej ulice i zo všetkých susedných ulíc. Želal som si, aby sa v tej bačorine utopil. Bolo to dostatočne tvrdé? Hádám by to ocenil. Po rokoch si uvedomujem, že táto spomienka je vyfabrikovaná: čističku za Loveckou ulicou postavili v čase, keď sa otec už nevedel hýbať.

Prebrodili sme sa k vyvýšenine uprostred lesa, k ostrovu v ríši bahna. „Načo sme sa sem trepali?“ opýtal som sa namosúrene, sediac na pni. Obe dlane som mal položené na boľavej nohe. „Páči sa mi tu,“ odsekol, zapálil si ručne šúľanú cigaretu a o chvíľu už vyfukoval dym, ktorý mi štípal oči.

Otec bol verejne známy lenivec.

Nehnal sa za ničím.

Ako jediný z mne dovtedy známych dospelých ľudí dokázal vypnúť, sadnúť si a len tak sedieť, bafkať, dokonca som presvedčený, že pri tom sedení ani nerozmýšľal. Skrátka sedel a prázdnota ho pohltila. O budhizme nemal ani šajnu. Jeho rodičia pochádzali z pusty, tam mali hospodárstvo. Raz sme ich navštívili, viackrát nie, na cestovanie sa nenašli peniaze, alebo sa s tými ľuďmi mama pohádala, zatiahla oponu, šlus. Pustou sa preháňali kone a v mlákach sa váľali čierne prasce. Otcovi rodičia chovali sivý dobytok, pamätám si naširoko rastúce dlhé rohy. A ešte vôňu prastarého nábytku v dlhom nízkom domčeku. Jeho obyvatelia pôsobili ako zatrpknutí skrachovaní príslušníci strednej vrstvy, ktorých z meštiackeho sídla v Budapešti vyhnali úderý osudu. Izby, prehustené voňavým nábytkom... Maličké vitríny s náboženskými obrázkami, neprirodzene chladne pôsobiaca vosková tvár Bohorodičky, filigránsky zdobené drobné kríže, množstvo pohárov, pohárikov, šálok, čajníkov, figúrky z porcelánu, svietniky, tisíc čačiek. Na hrubom zaprášenom koberci staré fotely s poťahmi, ladenými do bordova, tmavosiva, tmavohneda, niečo bolo aj purpurové. Tie roztočivé otomany... Ako pre osoby, ktorým narástlo viacero hláv, priveľa nôh, bezpočet rúk, otomany, zahýbajúce popri stenách raz doľa-

va, raz doprava. A samé čierne knihy, výlučne len čierne knihy so zelenkastými listami, v dlhých radoch na policiach. Nízky strop, zápach naftalínu. Odor sladkých likérov... A ticho, ticho, ticho, len tu i tam vrznutie dlážky... Rozložité ženy v sukniach, štúpli šlachovití muži v kožušinových vestách, žiadne deti, žiadni moji rovesníci, len starí ľudia.

Ale prečo hovorím o otcovi?

Zo vzťahu, v ktorom ja som bol syn a otec bol otec, ale nezáleží na tom, či práve on, skrátka, zo vzťahu, kde ja som bol syn a niekto iný bol otec, som nemal zlý pocit. Napriek všeličomu. Napriek všetkému. Nemal som zlý pocit zo seba v tom vzťahu. Cítil som sa v úlohe syna doma. Zvládal som tú rolu. Ale vo vzťahu s mojimi synmi sa cítim zle. Súhrnne viem toľko povedať, že úloha rodiča ma postihla príliš skoro. Alebo synovia nie sú vhodnými synmi. Nie sú to tí správni synovia?

Je to takto: moji synovia nevedia byť synmi.

Chcel som mať deti.

Či nie?

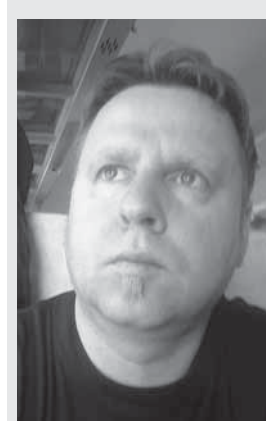
Možno som sa v tomto odlišoval od rovesníkov. Dospievali sme a postupne odchádzali z našej štvrte, ale nie príďaleko, vtedy sa nedalo príďaleko odchádzať. Vyleteli sme z rodného hniezda, no pristáli sme hneď na vedľajšom konári. Aj na ten krátky let bola potrebná vážna zámienka: manželstvo. Väčšina z nás sa zaujímala skôr o futbal, stolárstvo, klampiárstvo, nervózny Barnabáš sníval o tom, že bude automechanikom, ale je pravda, že sme chceli aj súložiť, hoci prirodzené následky súlože nám nevoňali. Alebo len mne? Mal som pocit, že rodičia svojou starostlivosťou a láskou – ak sa na niečo také zmôžu – po celý život len zmierňujú utrpenie, ktoré deťom spôsobili tým, že ich priviedli na svet. Moji kamaráti hádam aj túžili po zachovaní svojich rodov, nechcem to spochybňovať. Čo to boli za rody? Robotnícko-poľnícke klany alkoholikov a tílkov. V hre tu neboli žiadni králi, ani holubičí národ. Ľudia v tomto meste nemali nič spoločné so žiadnym národom. Národy sa rozpustili v cezhraničných kopuláciách a hranice sa rozpúšťali vo vojnách i po vojnách, prekresľovali ich stále nové vagabundi, ktorí svoje čiary ťahali zlomyseľne alebo naslepo, mávali zástavami a vyblakovali vlastenecké piesne. Robili to presne ako ich predkovia a predkovia ich predkov: zo zvyku.

Dom na Loveckej ulici postavil môj brat. Ja som len pomáhal.

Vybudovali sme bludisko, spleť chodieb, malých izieb, slepých vybočení a falošných križovatiek. Podstatná časť stavby sa nachádzala pod zemou, aby v susedoch nevzbudzovala zavisť, zvonku dom pôsobil skôr skromne, dokonca bol najmenší na ulici.

Brat mi na začiatku oznámil: „Podstata je v striedaní svetla a tieňov. Prevládať budú tieňe. A mäkké tmavé kúty. Obliny v šere. Lomené oblúky. Nie pompézne, skôr skromné, proletárske. A napríklad také veci, ako krížová rebrova klenba v špajze. Cifrovačky sú neklamným znakom gýča, práve tým každého oklameme. Význam bude starostlivo ukrytý.“

O bratových nápadoch som si myslel svoje. Mlčky som sa čudoval, keď som videl, že chodba, vedúca od terasy, vchodových dverí a predsiene ďalej k obyvačke má šikmú dlážku a ku dverám obyvačky nevedie priamo, ale sa zatáča, potom náhle vyráža dopredu, k cieľu však doputuje až po veľkorysej kľučke. Uprostred chodby zo stropu klesal priečne umiestnený masívny výstupok neznámeho účelu, ozdobený plasticky stvárnenými symbolmi. Brat povedal, že symboly sú mapou podzemnia, ktoré spolu vybudujeme. Mne to však pripadalo skôr ako nejaký text v arabčine. Chystali sme sa vybudovať v podzemí arabský nápis? Stavebného materiálu sme mali dosť. Brat dal navoziť štrk, piesok, vápno, kvádre, rezivo, oceľ, pričom prízvukoval, že o platení sa pohovárime neskôr, cenu prerokuje s dodávateľmi. Tých som nikdy nevidel. Ešte povedal, že základová spára vonkajších múrov musí byť minimálne osemdesiat centimetrov pod terénom a že deliaca priečka medzi tajnými komorami a obytným priestorom bude z plných tehál.

Prozaik Balla (1967) zaujal psychologickým ponorom do svojich postáv hneď v debute, zbierke poviedok *Leptokaria* (1996), za ktorú získal Cenu Ivana Krasuku. Odvtedy publikuje pravidelne v časopisoch aj knižne. Vydal: *Outsideria* (1997), *Gravidita* (2000), *Tichý kút* (2001), *Unglik* (2003), *De la Cruz* (2005), *Cudzí* (2008). Aj najnovší titul *V mene otca* vychádza ako všetky doterajšie Ballove knihy vo vydavateľstve Kolomana Kerétsza Bagalu, ktorý ho uvedie na knižný trh začiatkom júla a bude ho prezentovať na festivale Pohoda. V ukážke vám ponúkame prvú stranu prózy.

• *V mene otca* je v poradí už vaša ôsma kniha. Budú v nej poviedky, alebo rozsiahlejšie texty? Aké problémy, otázky či nebodaj varovania predkladáte čitateľom tentoraz prostredníctvom svojich postáv? Čím ste sa inšpirovali?

– Som zamestnaný „osem hodinový“ človek – úradník, nuž sa zdá, že forma krátkych poviedok je pre mňa jediná možná, nemám čas na nič dlhšie. Navyše, aj nad jednoduchou krátkou vetou sedím donekonečna. Opravujem, uvažujem, či by nemala byť ešte kratšia. Namiesto toho som mohol už stokrát „zbuchnúť“ román. Veľmi rozsiahly a veľmi zlý. Mohol by to byť román o tej jednoduchšej krátkej vete. Takže: experimentálny román. No také romány nečítajú už ani spisovatelia. Napriek tomu sa mi jedna poviedka asi pred rokom začala nad očakávanie rozrastať, postavám sa nechcelo zaniknúť. Sledoval som, čo z toho bude. Inšpiráciou mi bolo spočiatku detstvo, samozrejme, z pohľadu dospelého, nesnažil som sa vidieť „autenticky detský“. Nakoniec som vec preškrtnal, pomiešal odseky, zmenil dej, vykopol rozprávača a stvoril nového, pridal dialógy, tragickú atmosféru som prerobil na tragikomickú a pravdu na lož a polopravdu. Pravda je fádna a nezaujímavá, ľudia jej majú plné zuby.

• *Názov knihy odkazuje na požehnanie, čo je požehnaním pre vašu tvorbu?*

– Názov knihy je zámerné zavádzanie. „Žehnajúci“ rozmer som zažehnal. „V mene otca“ v tomto prípade neznamená začiatok modlitby, ale akejsi kľatby. To slovné spojenie je použité vo význame „hovorené namiesto otca“, ale ani zďaleka nie nebeského. Inak, texty o otcoch bývajú v slovenskej literatúre neraz presiaknuté zbožňovaním, toto bude iný prípad. Mój text sa živí hnevom, trpkosťou, iróniou a sebaíroniou. Tému lásky a dojímavých spomienok na rodičov s láskou a istým dojatím prenechávam kolegom spisovateľom a spisovateľkám. Ich diela sú pre mňa požehnaním: vidím, ako nepísať, o čom nehovoriť, do čoho sa nepúšťať, lebo v tom sú doma oni a nie ja.

• *K prekladom vašich próz do slovinčiny, češtiny a poľštiny pribudlo nedávno vydanie vašich poviedok v zbierke *Swiadek* (Svedok) v poľskom preklade Jacka Bukowského. Aké máte ohlasy zo zahraničia, čo pre vás znamenajú zahraničné vydania?*

– Najpresvedčivejším ohlasom na moju prvú poľskú knižku je možnosť vydať druhú. Poľský trh ma láka, vzhľadom na množstvo čitateľov je tam väčšia šanca aj pre nie celkom konvenčné a nie celkom komerčné písanie. Ale na výraznejší úspech v zahraničí ešte iba čakám, a to tak, ako je to u nás zvykom: so založenými rukami. Prezrel som si však niekoľko poľských internetových stránok, bolo tam dosť pozitívnych ohlasov – recenzií. Pred pár dňami som bol aj v Maďarsku, na festivale *Budapest Transzfer* čítali okrem iných aj moju poviedku, inšpirovanú Premenu od Franza Kafku. Potom sme chvíľu besedovali s divákmi, bolože to smiechu. Následne ma organizátor zaviedol chodbami Petőfiho literárneho múzea na toaletu a tam mi povedal, že môj text bol fantastický. Takéto ohlasy človeku vracajú chuť do života.

Cesta za vlastný horizont?

Marja Holeciová: Mariotovi dediči – Odhalenie, Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011

Hrdinovia sa ocitajú v hlavnom meste ríše čarodejníkov, Polise. Vďaka zásahu hlavy spoločenstva, Henricha Arabesa, sa dostanú na miestnu prestížnu školu. Mija s Miseagom sú ubytovaní priamo u Henricha, žijúceho s pôvabnou, no povrchnou filmovou hviezdičkou Dido. Spoločne bojujú s vplyvom čarodejnej knihy, ktorá Miseagovi poskytuje veľkú moc, no najmä so svojím búrlivým citovým životom. Dostanú sa do životu nebezpečných situácií v knižnici či Vodnom zámočku... Či a ako z nich vyviaznu, si vychutnajte sami.

V tretom zväzku plánovanej tetralógie zreteľne cítiť väčšie skúsenosti s tvorbou textu. Autorka pomerne zručne pracuje so svetom vzťahov nástrojných. Zauzlenie v rovine romance s rošádami jemných posunov kto, kde, kedy s kým, ako, zvláda s prehľadom. V rámci deja, po opustení naružovo nasvieteného mikrosveta vrstovníkov Mije a Miseaga sú však badateľné logické i kompozičné slabiny. Jednoducho povedané: dobre napísaná telenovela, či mikroromanca, rozpačitý román.

Konkrétne motivácie mladých protagonistov vo vzájomnej emočnej interakcii sú uveriteľné, no pri vytváraní nadväzujúcej zápletky „komplexného“ príbehu mágie si autorka nepočína dokonale. Namiesto náznaku a drobnokresby vrhá postavy doprostred patetických prehovorov, v ktorých občas nadmieru transparentne prezradí aj prípadnú

mikropointu. Reakcie a postoje postáv nad tridsať rokov neozvláštnených komickým efektom (či defektom) sú podané zvonka, fragmentárne, bez plynulosti (ktorou je Holeciová schopná obdarovať postavy bližšie tomu, čo už sama prežila).

Z hľadiska logiky, žiaľ, neobstojí zdôvodnenie jedného z dôležitých motívov knižky. Miseag čoraz väčší podlieha neblahému vplyvu knihy. Na rozdiel od Mije predmet rozhodne nechce zničiť. Napriek tomu priateľke pomáha získavať aluvágy, pomôcky na vyrovnanie sa s hrozbou artefaktu. Emočná nestabilita adolescenta a záľubenosť mi ako oslí mostík v tomto prípade nestačia...

Holeciová zjavne v danej fáze svojho pisateľského vývoja nie je schopná

naplno rozbehnúť motor akcie a predstav mimo uzavretého viac menej idylického sveta päťice hlavných protagonistov (Mija, Miseag, Petram, dvojčičky Danka a Bart, plus prípadní partneri/partnerky v bezprostrednom dosahu). Okrem spomenutej päťice sa však Holeciovej podarilo výstižne načrtnúť niekoľko epizodických postáv. Prozaička pri ich tvorbe prejavila postreh a vnímavosť.

Akokoľvek nesporne talentovaná, Holeciová nie je momentálne schopná prekonať vlastný vekový a skúsenostný horizont. V každom prípade – značná dávka talentu, postrehu, vnímavosti a vynaliezavosti je veľkým prísľubom do budúcnosti.

Miloš Ferko

Ambiciózný pokus

Eva Sisková: Vôňa dúhy, Bratislava, Vlastným nákladom 2010

Človek musí veľmi pozorne sledovať autorkine kroky, ba sa pospiatyky v jej stopách vracat a v ustavičnom úsilí o dekódovanie jej odkazov sa napokon – stratiť. Len tak sa môže opätovne nájsť a pochopiť, že Eva Sisková sa prestala hrať na zalúbenú – nástrojnú dievčičku (lebo tínedžerka je hlúpe a zneužívané slovo) a odhodlala sa k vážnej lyrickej výpovedi. Niekde, pravdaže, je odvaha silnejšia než výpoveď, no samej knižke neuberá na pôsobivosti ani presvedčivosti.

Ak som trochu zložitý začal úsilím a odhalenie kódu, mal som na mysli trochu zložitejšie delenie súboru textov knižky na tri časti. Zdanlivo totiž nesúhlasia s lyricným obsahom. Lebo sme nabádaní brať do úvahy, že prvá časť, nadpísaná básňou I. NOC, je (najmä) úprimnou výpoveďou, „vybásnením sa“ zo znovopoznania lásky, ktorá chutí sladšie než pri prvom poznaní. V niektorých veršoch až prisladko: „mám náruč plnú teba, / chvejem sa radosťou / i túžbou zároveň“. Zároveň sa nám však na rozhraní tohto a nasledujúceho súboru ponúka text, ktorý by mohol byť pokojne v „dvojke“. Ide

o báseň *Lútosť*. Tá je totiž predznamenaním, čo bude už spomínaná „Dvojka“ (v bloku knihy i v obsahu jednoducho označená II.) obsahovať i oznamovať. Opak prvého: sklamanie (nech to znie akokoľvek sentimentálne, ale napokon, ako by sme chceli sklamanie nazvať inak?). Tu mi zišlo na um, prečo niektoré texty na prvý pohľad vyznievajú tak trochu naivne a prvoplánovo. Nuž preto, lebo Sisková nechodí okolo horúcej kaše a berie si výraz, ktorý je naporúdzí. A neostýcha sa poslušit si aj tým najjednoduchším, nie vždy práve najuznávanejším gramatickým rýmom, či zatracovanou „genitívnu metaforou“. A tretia časť? Tá by mohla byť aj samostatnou básnickou výpoveďou! Trochu pripomína Nagajovu zbierku *Darované súkromie* (1994). A muselo by byť viac básní, lebo sa minula doba novomeskovská, keď jedenást básní malo silu knižnej výpovede. Tu trinásť má. Dôkladne uzatvára ambiciózný lyrický pokus. Čiastočne naplnujúci očakávanie. Viac než čiastočne. Je to milé a pôsobivé čítanie a nájde si svojich priaznivcov.

Peter Mišák

Filanova cestovateľská odysea pokračuje

Boris Filan: Tajomstvo Budhovho úsmevu, Bratislava, Ikar 2010

Nikto z nás nie je tak multifunkčne nadaný ako Boris Filan. Okrem textov piesní (objavili sa napr. vo filme Fontána pre Zuzanu 1 a 2), filmových či divadelných scenárov a románov, ho preslávili jeho cestopisné črty a úvahy, ktorými odštartoval v roku 1993 svoju edíciu Tam Tam. Tú ukončil v roku 2004 šiestym titulom s názvom Posledný Tam Tam a počas svojho 11-ročného „tamtamovského“ obdobia získal viacero literárnych ocenení (napr. prestížnu cenu Egona Erwina Kischu). Jeho posledná dokumentárna edícia má názov *Svet gombička* a v súčasnosti v nej vyšli dva knižné tituly – *Dole vodou* (2009) a *Tajomstvo Budhovho úsmevu* (2010).

V *Tajomstve Budhovho úsmevu* Filan sprostredkúva čitateľovi svoje zážitky z dobrodružnej cesty po Srí Lanke, ktorú absolvoval, tak ako aj väčšinu svojich ciest, s manželkou Ingrid. Príbehy spojené s touto exotickou krajinou vyrozprával s tradične filanovským humorom. Autor je veľký detailista a všima si drobnosti, ktoré dokáže rozviest do viacerých úvah. Hybnou silou príbehov sú, okrem krajiny, jej obyvatelia. A tak spoločne so sprievodcom, ktorým je pán Maahen, inak slovenský

honorárny konzul v Kolombe, zažíva na ostrove slávnosť Perahera – poctu Budhovi, tiež tradičný obrad Kataragama, počas ktorého si mladíci nechávajú prepichnúť tvár ihlicami. Dobrodruh Filan chcel obrad skúsiť na vlastnej koži, no nakoniec sa mu to nepodarilo... Nechýba tiež exkurzia po historických pamiatkach krajiny. Dojímavá je kapitola *Cunami*, ktorá zachytáva príbeh Donalda a jeho rodinnú tragédiu. Autor rozpráva o krajine pred a po zásahu nemilosrdnej vlny a dopĺňa to množstvom fotografií. Takisto rozpráva o stretnutí s pôvodnými obyvateľmi – s Védmi: namiesto predstavy polonahých divochov ho v realite vítali v rifliach obecní „podnikatelia“ striehnucci na peniaze návštevníkov.

Knihu *Tajomstvo Budhovho úsmevu* možno naozaj označiť za pútavú. Nie však z literárneho hľadiska. Kritické oko skúsenejšieho čitateľa uzná, že svojský Filanov text, ktorý chce v niektorých pasážach silou mocou vyvolať úsmev, výrazne zaostáva za kvalitnými fotografiami nádhernej Srí Lanky. Tie sa v rozšírenej podobe nachádzajú aj na www.svetgombicka.sk.

Jana Kopčová

CITUJEME ...

„Desaťčlenná skupina prečesávala terén, neustále ho hľadala. Medzitým ich vyrušil výbuch, ktorého zvuk sa šíril od kameňolomu. Ozbrojenci sa o štvrtú hodinku stretli pri ceste. Stáli a zhovárali sa vari tridsať metrov od Gorana, ktorý ich s napätím počúval. Dohadovali sa, či ho zasiahli a pokúšali sa zistiť, kto by to mohol byť. Náhle po ceste prechádzali štyri hlučné nákladiaky. Ich reflektory osvietili ozbrojencov

a pristavili sa pri nich. Goran im nerozumel ani slovo, pretože autám klepali motory. O pár minút nákladiaky odišli a z reči ozbrojencov usúdil, že úlohou vodičov aj ich spolujazdcov bolo zasypať hlinou mŕtvolu v kameňolome a odpálením skaly zamaskovať masový hrob popravených Chorvátov.“

Fero Rajec: Cesta ťažko skúšanou krajinou Vlastným nákladom 2011

A ty prečo neplačeš?

Rozhovory s Jánom Štrasserom: Stano „Alf“ Dančiak Bratislava, Marenčin PT 2011

Knižný rozhovor Jána Štrassera s hercom Stanom Dančiakom má sedem častí. Prvá z nich s názvom *Stano Dančiak, a ty prečo neplačeš?* sa odvoláva na otázku, ktorú pôvodne položila istá súdružka učiteľka štvrtákov Stankovi v dobe, keď zomrel Stalin. Malý Dančiak odpovedal: „Prečo by som plakal, veď to nebola moja rodina.“ Odhliadnuc od tohto prvoplánového kontextu rovnako dobre by sa mohol nieť celý knižný rozhovor aj pod týmto titulom, pretože známy a populárny slovenský herec v knihe nenápadne vysvetľuje svoju životnú filozofiu, že nikdy nie je tak zle, aby sme sa museli poddávať smútku, veď ešte môže byť horšie...

Ťažko už pomaly spočítat, kolká Štrasserova kniha rozhovorov to vlastne je. Treba priznať, že zo svojej profesionálnej latky nepočívajú a je zreteľné, že si za svojich knižných partnerov vyberá osobnosti rovnakého alebo podobného politického zmysľania, ako má sám. Našťastie do tejto knihy rozhovorov tej politiky veľa nenaforsiroval, aj keď je pochopiteľné, že Dančiakov život (narodený roku 1942) zákonite politika ovplyvňovala. Napokon, Dančiak nie je žiadny vyškolený a masťami mazaný politik, ale profesionálny herec, ktorý vynikol a stále vyniká najmä v komediálnom žánri a dabingu. Tým nie je povedané, že nezahviezdiť aj v niektorých drámach, najmä divadelných. Stano Dančiak sa pre celé generácie stal jednoducho nezabudnuteľným, bez ohľadu na to, koľko toho ešte odohrá – napriek svojmu hendikepu. V takejto konštelácii je kniha

prijemným čítaním, ktoré poteší každého priaznivca Stana Dančiaka. Hoci hovorí aj o ťažších obdobiach herecovej kariéry, nezaburáca tragickými podtónmi, lebo so žartom, a nezriedka na vlastný účet, to ide ľahšie. Napriek tomu, nejde o lacnotu. Dančiak vraví, že v hľadisku je ťažšie diváka rozveseliť ako rozplakať, z tohto uhla pohľadu je komik, možno aj klaun, keďže klauna považuje za vyššie štádium komika, no určite nie zabávač na spôsob dnešných „celebritných“: „Mňa lacný humor nikdy nezaujímala,“ vraví herec. Jediné, čo v knihe trochu zaškrípe, sú nekvalitne graficky zalomené citácie z článkov či zo staršej Štrasserovej knihy rozhovorov s Mariánom Labudom, ktoré máťú, inak sa až do finále číta hladko, hladučko, v dobrej nálade, až „alfovsky“. Tu ešte táto recenzia musí pokračovať, lebo nemožno nespomenúť Dančiakovo kongeniálne nadabovanie mimozemšťana Alfa, ktorým vošiel naozaj do všetkých slovenských rodín na desiatky milovaných hodín. Až tak, že jeho hlas sa stal nerozlučne spojený so sympatickým vyrývačným mimozemšťanom a sám majster hereckého kumštu stotožňovanie jednoducho s úsmevom prijal. „Čo už, taký je život... Tu, na planéte, ktorú vy všetci tak nezmyselne nazývate Zem,“ povedal by Alf. „Namiesto aby ste ju pomenovali jednoducho A4MUPP78TTI podľa vzdialenosti od stredu Mliečnej dráhy a súradníc...“ Je fajn, že na tej našej A4MUPP78TTI sú aj originálne nefalšované súradnice Stana Dančiaka.

Michal Schuster

Presvedčivá monografia

Miloslav Konečný: Poetika epigramov Konštantína Halapiho Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2011

Literárnohistorická monografia *Poetika epigramov Konštantína Halapiho* sa zaoberá analýzou po latinsky napísaných básní epigramatického charakteru, ktoré boli publikované v zbierke Konštantína Halapiho *Epigrammatum moralium, aenigmatum ac tumulorum libri VII* (1745). Miloslav Konečný sa ňou pokúša o relatívne podrobný interpretačno-poetologický pohľad na odbornými čitateľmi takmer zabudnuté texty, ktoré vďaka svojej jazykovej kompetencii nedávno znovu „objavil“ aj pre nás, laikov: svoje preklady Halapiho básní uverejnil nielen v *Slovenských pohľadoch* č. 2/2008, ale o jeho vlastné preklady sa opiera aj nami recenzovaná monografia, ktorá, navyše, obsahuje aj textovú prílohu, súbor vyše dvoch desiatok textov Konštantína Halapiho preložených do slovenčiny. Konečného odborná kniha sa tým akoby mimovoľne stáva aj komentovanou antológiou, nielen vedeckým pojednaním, príspevkom k výskumu latinskej barokovej epigramatiky. Konečný svoju prácu rozdelil na viacero kapitol: prvá je literárnohistorickou re-konštrukciou Halapiho miesta v dejinách slovenskej barokovej literatúry, druhá sa pokúša o žánrové charakterizovanie jednotlivých častí jeho zbierky, tretia identifikuje intertextuálne súvislosti medzi Halapiho poéziou a poéziou jeho

predchodcov, štvrtá sa zaoberá básnikovými umeleckými formuláciami poetiky epigramu, piata sa zameriava na interpretáciu vzťahu medzi rozsahom a významom Halapiho epigramov, šiesta analyzuje ich tematickú štruktúru, siedma predstavuje syntetizujúci výklad princípov poetiky Halapiho epigramov. Opätovne sa nám po prečítaní monografie *Poetika epigramov Konštantína Halapiho* potvrdilo, že korektná literárnohistorická práca musí vychádzať z poznania prameňov. Miloslav Konečný svojim precíznym ponorom do textov Halapiho zbierky spochybnil viaceré konvenčne tradované tvrdenia o žánrovom charaktere jej textov, uchopil ich s nadhľadom komparatistu, znalca nielen antickej latinskej, ale aj súdobej slovenskej neolatinskej literatúry. Viaceré Konečného zistenia sú odborne podnetné, ale všeobecnejšie tvrdenie, napr. že barok má vo formách epigramatických a príležitostných textov preukázateľný vplyv na formovanie epigramatických textov J. I. Bajzu a J. Kollára, sa podľa nás musí verifikovať opätovným výskumom vzťahu medzi ich textami a textami predchodcov (tým aj Halapiho). Kniha *Poetika epigramov Konštantína Halapiho* je presvedčivosťou svojich zistení inšpiratívnu pre odborných aj laikových čitateľov.

Peter Mráz

Knihy v predaji

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

LACKO, Michal SJ
Svätí Cyril a Metod
 Trnava, Dobrá kniha 2011. 7. vyd. 221 s. Viaz.
 Životopisy – duchovné, misijné a kultúrne pôsobenie – vierozvestov v spracovaní exilového kňaza (1920-1982).

ISBN 978-80-7141-711-8

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

301 Národnostná politika. Národnostné menšiny

SELECKÝ, Ján
Nové myslenie Slovákov
 Bratislava, Eko konzult 2011. 1. vyd. 64 s. Brož.

Kniha o niektorých polemických otázkach súžitia Slovákov a Maďarov.

ISBN 978-80-8079-143-8

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folk-lór

VÁLEKOVÁ, Monika
Slovenskí drotári na historických pohľadniciach
 Žilina, Považské múzeum 2010. 1. vyd. 93 s. Brož.

Monografia, ktorá zachytáva drotárov na starých pohľadniciach.

ISBN 978-80-88877-55-4

391 Učebnice

Dopravná výchova 1 pre 1. stupeň ZŠ. Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 32 s. Brož.
 Učebnica/pracovný zošit na výučbu pravidiel v cestnej premávke – obsahuje aj pexeso s dopravnými značkami.

ISBN 978-80-8089-521-1

Dopravná výchova 2 pre 1. stupeň ZŠ. Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 32 s. Brož.
 Učebnica/pracovný zošit na výučbu pravidiel v cestnej premávke – obsahuje aj samolepky s dopravnými značkami.

ISBN 978-80-8089-522-8

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

42 Slovníky

Nemecko-slovenský / slovensko-nemecký minislovník. Zost. Roman Mikuláš
 Bratislava, Príroda 2011. 1. vyd. 312 s. Viaz.
 Obojstranný slovník vreckového formátu obsahuje základnú slovnú zásobu.

ISBN 978-80-07-01904-1

Slovník súčasného slovenského jazyka (h – l). Zost. Klára Buzássyová a Alexandra Jarošová
 Bratislava, Veda 2011. 1. vyd. 1087 s. Viaz.
 Druhý zväzok slovníka (prvý vyšiel v roku 2006) prináša informácie o 25 418 heslových slovách. Súčasťou je príloha s názvami obcí a ich častí s obyvateľskými menami.

ISBN 978-80-224-1172-1

6 APLIKOVANÉ VEDY

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

MOODY, Raymond A.
Svetlo na druhom brehu. Z angl.

orig. prel. Pavel Vilikovský. Doslov Ivan Hudec
 Bratislava, Ikar 2011. 2. vyd. 158 s. Viaz.
 Kniha svetoznámeho autora presláveného zachytávaním a analýzou zážitkov na prahu smrti.

ISBN 978-80-551-2460-5

SCHACHE, Ruediger
Tajomstvo plánu vášho života. Z nem. orig. prel. Branislav Kočan
 Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 265 s. Viaz.

Motivačná kniha bádateľa vedomia, ktorý skúmal domorodé kultúry: v knihe ponúka návod na odhalenie vlastnej duše a plánu života. V Ikare už autora vyšli tituly: Tajomstvo príťažlivosti srdca (2009), Tajomstvo siedmich závojov (2010).

ISBN 978-80-551-2235-9

SCHNEIDEROVÁ, Sylvia
Buď in. Všetko o kráse. Z nem. orig. prel. Ján Ďurčo
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 127 s. Edícia Len pre baby. Brož.

Kniha pre tínedžerky (od 11 rokov) o dospelívaní a hľadaní vlastnej vonkajšej i vnútornej krásy. Ide o publikáciu z jedinej edičnej rady na Slovensku, ktorá sa venuje psychológii detí tejto vekovej kategórie (už vyšli napr. Ako na chalanov?, Zlomené srdce).

ISBN 978-80-8089-514-3

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

JANEČEK, Jozef
Kežmarské včelárstvo 1865 – 2010 v spišských a slovenských súvislostiach
 Kežmarok, JADRO 2010. 1. vyd. 55 s. Brož.
 Vývoj včelárstva až po súčasnosť.

ISBN 978-80-89426-07-2

KOTOROVÁ, Dana – ŠOLTYSOVÁ, Božena – MATI, Rastislav
Vlastnosti fluvizemí na Východoslovenskej nížine pri ich rozdielnom obrábaní
 Piešťany, Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany 2010. 1. vyd. 154 s. Brož.
 Poznatky o pôdochranných technológiách v širokom kontexte nížiny.

ISBN 978-80-89417-25-4

69 Technológia. Priemysel. Stavebníctvo

Pracujeme s drevom. Z angl. orig. prel. M. Pochylý
 Bratislava, Reader's Digest Výber 2010. 1. vyd. 415 s. Viaz.
 Sprievodca materiálmi, náradím a technikami krok za krokom.

ISBN 978-80-8097-084-0

ŠTEVKO, Jozef
Moderné drevostavby
 Bratislava, Antar 2010. 1. vyd. 134 s. Viaz.

Drevené stavebné konštrukcie v minulosti i súčasnosti s prehľadom drevných stavieb a drevodomov dostupných na slovenskom trhu, vrátane charakteristik a kontaktov.

ISBN 978-80-967716-9-2

691 Učebnice

ABDIOVÁ, Henrieta
Pracovný zošit z histológie pre 2. ročník SZŠ
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. Bez vyd. 128 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-348-6

ABDIOVÁ, Henrieta
Pracovný zošit z histológie pre 3. ročník SZŠ
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. Bez vyd. 104 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-349-3

ABDIOVÁ, Henrieta
Pracovný zošit z histológie pre 4. ročník SZŠ
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. Bez vyd. 136 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-350-9

Anatómia človeka pre nelekárske študijné programy
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. vyd. 184 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-335-6

ČALKOVSKÁ, Andrea
Fyziológia človeka pre nelekárske študijné programy
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. vyd. 220 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-344-8

Didaktika informatiky na ZŠ
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 40 s. Brož.
 Študijný materiál.

ISBN 978-80-8118-089-7

Didaktika predmetu informatická výchova 3
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 28 s. Brož.
 Študijný materiál.

ISBN 978-80-8118-084-2

Didaktika predmetu informatická výchova 5
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 32 s. Brož.
 Študijný materiál.

ISBN 978-80-8118-086-6

Didaktika programovania pre SŠ 2
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 40 s. Brož.
 Učebný text.

ISBN 978-80-8118-090-3

Didaktika programovania pre ZŠ 2
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 36 s. Brož.
 Učebný text.

ISBN 978-80-8118-091-0

JAKUŠOVÁ, Viera
Základy zdravotníckeho manažmentu
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. vyd. 142 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-347-9

KYSLAN, Karol
Chirurgia I.
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. vyd. 158 s. Brož.
 Vybrané kapitoly.

ISBN 978-80-8063-312-7

Premena školy s využitím informačných a komunikačných technológií
 Košice, Elfa 2010. 1. vyd. 163 s. Brož.
 Učebný materiál.

ISBN 978-80-8086-143-8

Tvoríme digitálnu školu
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 32 s. Brož.
 Študijný materiál.

ISBN 978-80-8118-087-3

Učíme (sa) v digitálnej triede
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. dotlač vyd. 32 s. Brož.

Študijný materiál.
 ISBN 978-80-8118-088-0

URBANOVÁ, Eva
Reprodukčné a sexuálne zdravie ženy v dimenziách ošetrovateľstva a pôrodnej asistencie
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. vyd. 256 s. Brož.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-343-1

Úvod do databáz
 Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2010. 1. vyd. 40 s. Brož.
 Študijný materiál.

ISBN 978-80-8118-093-4

Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete slovenský jazyk a literatúra pre SŠ
 Košice, Elfa 2010. 1. vyd. 195 s. Brož.
 Učebný materiál.

ISBN 978-80-8086-150-6

Využitie informačných a komunikačných technológií v predmetoch 1. stupňa ZŠ
 Košice, Elfa 2010. 1. vyd. 187 s. Brož.
 Učebný materiál.

ISBN 978-80_8086-151-3

ZVARA, Vladimír – HORŇÁK, Michal
Urologické operácie. Zo slov. orig. prel. do češtiny V. Škrobanková, J. Duží
 Martin, Vydavateľstvo Osveta 2010. 1. čes. vyd. 288 s. Viaz.
 Učebnica.

ISBN 978-80-8063-338-7

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

72 Urbanizmus

OIJEN, Illah van
Košice – dzivosť v srdci / Urban Landscapes of Košice. Preklad: Adam Bžoch (z holandčiny), Chris Cheal (zo slovenčiny do angličtiny), Erik Fazekáš (z angličtiny do slovenčiny), Sen McGlinn (z holandčiny do angličtiny). Texty: Tijs van den Bomen, Agda Bavi Pain, Gabriela Kisová
 Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 73 s. Brož.
 Kniha fotografií holandskej autorky spolu s esejami a zamysleniami na témy urbanizmu v Košiciach.

ISBN 978-80-556-0209-7

73 Maliarstvo. Grafika

ÁBELOVSKÝ, Ján – BAJCuroVÁ, Katarína – BARCZI, Július
Posledný klasik E. Zmeták – umelec a zberateľ
 Bratislava, Slovenská národná galéria 2011. 1. vyd. 199 s. Brož.
 Katalóg k výstave.

ISBN 978-80-8059-157-1

Andy Warhol a Júlia
 Košice, Východoslovenská galéria 2010. 1. vyd. Nestr. Viaz.
 Katalóg k výstave.

ISBN 978-86-85745-60-3

74 Sochárstvo. Figuratívne umenie

KOLNÍK, Titus – KOLNÍKOVÁ, Eva – VLADÁR, Jozef
Ludmila Cvenegrošová a dávne Slovensko (medaily, reliéfy, sochy)
 Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2010. 1. vyd. 179 s. Viaz.
 Výtvarné dielo našej významnej umelkyne (nar. 1937).

ISBN 978-80-7165-822-1

Kremnické sympóziá medailí 1938 – 2009. Zost. D. Kianička
 Kremnica, NBS – Múzeum mincí a medailí 2010. 1. vyd. 254 s. Brož.
 Výsledky sympózií s ukážkami z tvorby našich i zahraničných autorov.

ISBN 978-80-8043-162-4

75 Užité umenie. Dekoratívne umenie. Design

Pamätníček – dinosaurus
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. Nestr. Viaz.
 Malá darčeková knižka s motívmi dinosaura s prázdnyimi stranami pre vlastnú tvorbu detí.

ISBN nemá

Pamätníček – šteniatko
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. Nestr. Viaz.
 Malá darčeková knižka s motívmi šteniatka s prázdnyimi stranami pre vlastnú tvorbu detí.

ISBN nemá

77 Fotografia. Kinematografia. Audiovizia

Almanach slovenského dokumentárneho filmu 2010. Zost. Róbert Rampášek
 Košice, Spoločnosť a film 2011. 1. vyd. 137 s. Brož.
 Almanach k festivalu dokumentárneho filmu.

ISBN 978-80-970623-3

VELIČKA, Jaroslav
Kysuce od Vianoc do Vianoc
 Čadca, MAGMA 2010. 1. vyd. 551 s. Viaz.
 Jeden rok na Kysuciach vo fotografii J. Veličku.

ISBN 978-80-89172-17-7

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

Vznik a vývin umelej piesne na Slovensku od 19. storočia a jej integrácia vo vzdelávacích a prezentačných programoch umeleckého školstva. Zost. J. Zemko
 Banská Bystrica, Akadémia umení v Banskej Bystrici – Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici – Literárne a hudobné múzeum 2010. 1. vyd. 133 s. Brož.
 Zborník z konferencie – 2.

ISBN 978-80-89078-73-8

79 Šport. Voľný čas

Maxi krížovky
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 255 s. Brož.
 Kniha 250 krížoviek aj so správnymi riešeniami v závere.

ISBN nemá

791 Učebnice

MARUŠIAK, Tomáš
Autorsky to poznáte
 Košice, Východoslovenská galéria 2010. 1. vyd. Nestr. Brož.
 Pracovný zošit ako inšpirácia pre prípravu cvičenia so žiakmi.

ISBN 978-80-85745-61-0

8 LITERATÚRA. BELETRIA

81 Poézia

KALAMÁR, Ondrej
Moje potichu
 Bratislava, TRIO Publishing 2011. 1. vyd. 65 s. Brož.
 Druhá zbierka pocitových básní (debut: Bezdotyková fáza času).

ISBN 978-80-969444-9-1

KAŠŠOVICOVÁ, Judita – KOVALČÍKOVÁ-VILČEKOVÁ, Mária
Päť o anjeloch
 B. m., Vl. nákl. 2010. 1. vyd. Nestr. Skl. list
 Básne Judity Kaššovicovej s maľbami Márie Kovalčíkovej-Vilčekovej – katalóg.

ISBN Nemá

ONDREJKOVÁ, Iveta
Po schodoch z vody. Foto Anton Sládek
 Senica, RECO 2011. 1. vyd. 64 s. Brož.

Anotácie

Básnický debut autorky strednej generácie s fotografiami.

ISBN 978-80-89462-03-2

83 Román. Novely. Poviedky

HILL, Joe
Rohy. Z angl. orig. prel. Alojz Keníž
Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 381 s.
Viaz.

Hororový román syna slávneho Stephena Kinga (v roku 2008 vydal Ikar jeho druhú knihu *Oblek mŕtveho*) o Ignatiovi, ktorému zavraždia ženu a on sa chce pomstiť aj pomocou diabla.

ISBN 978-80-551-2379-0

KASARDA, Martin
O rozmnožovaní a iných ťažkostiach

Bratislava, Marenčin PT 2011. 1. vyd. 311 s. Viaz.

Román o dynamickom svete médií a našej dobe od prozaika, publicistu a pedagóga (nar. 1968).

ISBN 978-80-8114-083-9

LACKOVÁ, Ivana
Zametanie vody
Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 157 s.
Viaz.

Debutová novela autorky-ekonomky o vyrovnávaní sa s rozvodom – hlavná hrdinka zostáva sama s dvoma deťmi.

ISBN 978-80-551-2466-7

MEACHAMOVÁ, Leila
Ruže. Z angl. orig. prel. Lucia Virostková, preklad poézie Lubomír Feldek
Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 382 s.
Viaz.

Rozsiahly román o zakladateľoch texaského mesta v 20. storočí – autorka-učiteľka angličtiny zachytáva osudy troch generácií spriatelenej rodiny.

ISBN 978-80-551-2410-0

MÜLLER, Herta
Dnes by som sa radšej nestretla. Z nem. orig. prel. Adam Bžoch
Bratislava, Artforum 2011. 1. vyd. 169 s. Viaz.

Rozprávanie nemeckej spisovateľky rumunského pôvodu (nar. 1953), ktorým sa vracia k stiesnenej atmosfére komunistického režimu – hlavná hrdinka cestuje do budovy tajnej polície.

ISBN 978-80-89445-22-6

PAVIĆ, Milorad
Znamienko krásy. Zo srb. orig. prel. Karol Chmel
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 158 s. Viaz.
Majstrovské dielo s podtitulom *Tri krátke nelineárne romány o láske od jedného z najpôsobiljších spisovateľov srbskej literatúry (1929-2009).*

ISBN 978-80-8085-822-3

RAJEC, Fero
Cesta ťažko skúšanou krajinou. Príbeh harmonikára
B. m., Vl. nákl. 2011. 1. vyd. 198 s. Viaz.

Románové rozprávanie, ktoré vychádza zo skutočných udalostí vojnového konfliktu v bývalej Juhoslávii.

ISBN 978-80-96-9548-5-7

ROMANOVÁ, Lubomíra
Vlasy dupkom
Martin, Hladohlas Publishing – HIRAX Records 2011. 1. vyd. 172 s. Viaz.

Debut poviedok, blogov a krátkych rozprávání anestéziologičky (nar. 1965).

ISBN 978-80-89502-06-6

SEE, Lisa
Tajný večár. Z angl. orig. prel. Zuzana Dudíková

Bratislava, TRIO Publishing 2011. 1. vyd. 320 s. Viaz.

Historicko-lúbostný román z Číny 19. storočia o netradičnom osude Lalie, utrpení pri tradičnom obväzovaní nôh a jej veľkej priateľke.

ISBN 978-80-969444-7-7

TORO, Guillermo Del – HOGAN, Chuck

Nákaza. Z angl. orig. prel. Michal Jedínák
Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 261 s. Viaz.

Mysteriózny triler – druh časť Upírskej trilógie (prvá vyšla v roku 2009) – opisuje dramatický priebeh nákazy, ktorou sa ľudia menia na upírov a ovládajú našu palnetu, proti nim bojuje už len hrstka nenakazených.

ISBN 978-80-551-2362-2

VARGAS, Fred
Muž s modrými kruhmi. Z franc. orig. prel. Eva Melichárková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 159 s. Viaz.

Detektívny triler francúzskej spisovateľky, v ktorom prvý raz vstupuje do literatúry jej komisár Adamsberg. Hľadá pôvodcu modrých kruhov – v jednom z nich sa nájde mŕtvola ženy.

ISBN 978-80-556-0183-0

VELIKIĆ, Dragan
Ruské okno. Zo srb. orig. prel. Karol Chmel

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2010. 1. vyd. 318 s. Edícia MM. Viaz.

Román medzinárodne uznávaného srbského spisovateľa (nar. 1953) zachytáva viacero osudov v pohnutých časoch roku 1999 pri bombardovaní Belehradu.

ISBN 978-80-8085-806-3

WOLKERS, Jan
Turecký med. Z nizozemského orig. prel. Adam Bžoch

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 157 s. Edícia MM. Viaz.
Román nizozemského prozaika (1925-2007), psychologicko-erotický román o umelcoch a intimite.

ISBN 978-80-8085-927-5

86 Literatúra pre deti a mládež

BREZINA, Thomas C.
Dračie srdce – Pomsta železných havranov. Z nem. orig. prel. Ján Ďurčo

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 117 s. Viaz.

Siedma časť fantasy série od obľúbeného autora o Leonovi, rytierovi Dračieho srdca, ktorý bojuje proti železným havranom – súčasťou knihy je čarovný meč, ktorý čitateľom pomáha pri odpovediach súvisiacich s príbehom.

ISBN 978-80-8089-496-2

BREZINA, Thomas C.
Dračie srdce – Zrada vlčieho rytiera. Z nem. orig. prel. Ján Ďurčo

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 117 s. Viaz.

Ôsma časť fantasy série od obľúbeného autora o Leonovi, rytierovi Dračieho srdca, ktorý bojuje s tajomným lukostrelcom – súčasťou knihy je čarovný meč, ktorý čitateľom pomáha pri odpovediach súvisiacich s príbehom.

ISBN 978-80-8089-497-9

GARCIOVÁ, Kami – STOHLOVÁ, Margaret

Nádherné tvory. Z angl. orig. prel. Patrick Frank
Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 383 s. Edícia Kronika prekliatych zaklínačov. Viaz.

Prvý diel tínedžerskej fantasy ságy s podtitulom *Kronika prekliatych za-*

klínačov: Lena prichádza do zapadnutého amerického mestečka, čím sa začnú diať tajomné veci.

ISBN 978-80-551-2447-6

KEY, Watt
Moon z Alabamy. Z angl. orig. prel. Oto Havrila

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 262 s. Viaz.

Zaujímavý dobrodružný príbeh desaťročného chlapca Moona, ktorý vyrastal s otcom v lesnom úkryte mimo civilizácie, po smrti otca odchádza na Aljašku, no cestou ho chytia a on sa dostáva do úplne iného, nášho sveta. Vhodné pre deti od 10 rokov.

ISBN 978-80-556-0252-3

PROUZA, Petr (prerозprávač)
Babička. Z čes. orig. prel. Mária Havranová. Ilust. Antonín Šplíchal

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 45 s. Viaz.

Krásny príbeh Boženy Němcovej v prerозprávaní prispôsobenom menším deťom (od 7 rokov).

ISBN 978-80-8089-414-6

SIMON, Francesca
Grázlik Gabo a futbalový zápas. Z angl. orig. prel. Darina Zaicová.

Ilust. Tony Ross
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 106 s. Brož.

Ďalšia kniha vtípne ilustrovaných príbehov o neposlušnom školákovi Gabovi, ktorého má každý rád: v tomto rozprávaní sa znovu stretne so štyrmi príbehmi, ktorým dominuje príbeh o futbalovom zápase. Vhodné pre deti od 7 rokov.

ISBN 978-80-556-0254-7

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

99 Slováci v zahraničí

REES, Laurence
Za zatvorenými dverami. Z angl. orig. prel. Juraj Hirner, Martin Brtko

Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 399 s. Viaz.

AKADÉMIA UMENÍ V BANSKEJ BYSTRICI,
Jána Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica, tel. 048/432 0522,

fax 048/432 0520, e-mail: dekantfvu@aku.sk, www.fvu.aku.sk

Artforum, Kozia 20, 811 03 Bratislava, tel. 02/5441 1746,

fax 02/5441 4009, e-mail: artforum@artforum.sk, www.artforum.sk

Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany, Bratislavská cesta 122,

921 68 Piešťany, tel. 033/7722 330, e-mail: kraic@cvrv.sk, www.cvrv.sk

Dali-BB, Jilemnického 7, 974 04 Banská Bystrica, tel. 048/4700 361,

fax 048/4700369, e-mail: dali@dali-bb.sk, www.daliprint.eu

Dobrá kniha, P. O. Box 26, Štefánikova 44, 917 01 Trnava, tel. 033/5934 211, fax 033/5934 226,

e-mail: redakcia@dobrakniha.sk, www.dobrakniha.sk

Eko konzult, P. O. Box 61, 851 07 Bratislava, tel. 02/6224 0792

Elfa, Letná 9, 042 00 Košice, tel. 055/625 3839, e-mail: elfa@elfa.sk

Foreko, Školská 118/1, 926 01 Sereď

Hladohlas Publishing – HIRAX Records, Rumunskej armády 1/6,

036 01 Martin, e-mail: hirax@mail.t-com.sk, www.hiraxrecords.sk

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308,

fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikar.sk, www.ikar.sk

INEX Slovakia, Pražská 11, 814 13 Bratislava, e-mail: inex@inex.sk, www.inex.sk

JADRO, Severná 2, 060 01 Kežmarok, tel. 0915 80 50 20, 0903 819 223,

e-mail: dtpjadro@dtpjadro.sk

Karmelitánske nakladateľstvo, Dobrovičova 2, 811 02 Bratislava,

tel. 02/5296 5217, e-mail: holecek@kna.cz,

www.karmelitanske-nakladatelstvi.cz

Krajský pamiatkový úrad Trnava, Kollárova 8, 917 01 Trnava, tel. 033/24 52 111, e-mail: kputrnava@stonline.sk, www.pamiatky.sk

MAGMA, Námestie slobody 61, 022 01 Čadca, tel. 041/4332 720, e-mail: magma@stonline.sk

Marenčin PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava, tel. 0907 783 442, 02/2072 3752, e-mail: marenicin@marenicin.sk, www.marenicin.sk

Mestský úrad (Čadca), Námestie slobody 30, 022 01 Čadca, tel. 041/430 22 01, www.mestocadca.sk

Nadácia pre záchranu kultúrneho dedičstva, Banskobystrická 6, 811 06 Bratislava, e-mail: nadacia@nadacia.sk, www.nadacia.sk

NBS – Múzeum mincí a medailí, Štefánikovo nám. 11/21, 967 01 Kremnica, tel. 045/6780 301,

e-mail: muzeum@nbs.sk, www.nbs.sk/MMM/

Pamiatkový úrad SR Bratislava, Cesta na Červený most 6, 811 05 Bratislava, tel. 02/2046 4111, fax 02/5477 5844, e-mail: podatelna@pamiatky.gov.sk, www.pamiatky.sk

Považské múzeum, Budatín, Topoľova 1, 010 03 Žilina, tel. 041/5001 510

Príroda, Koceľova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160,

e-mail: priroda@priroda.sk, http://www.priroda.sk

Reader´s Digest Výber, Záhradnícka 48, 829 01 Bratislava, tel. 0850 111 223, e-mail: zakaznik@vybersk, www.readersdigestvybersk

Faktografická rekonštrukcia zásadných okamihov druhej svetovej vojny – autor je producentom BBC, kde vysielali jeho sedemdielny seriál *Druhá svetová vojna: Za zatvorenými dverami.*

ISBN 978-80-551-2409-4

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

Čadca – legendy, fakty, poklady. Zost. J. Marec

Čadca, Mestský úrad (Čadca) 2010. 1. vyd. 144 s. Viaz.

Reprezentačná publikácia o meste vo fotografiách.

ISBN 978-80-970511-8-1

KNOTEK, Ivan
Šúrovce slovom i obrazom

Šúrovce, Foreko 2010. 1. vyd. 279 s. Viaz.

Dejiny i súčasnosť obce.

ISBN 978-80-968921-3-6

Nová Bystrica. Zost. E. Joneková, V. Judák, M. Lalinský

Čadca, MAGMA 2010. 1. vyd. 381 s. Viaz.

Monografia obce, ktorá je rozlohou najväčšia na Kysuciach.

ISBN 978-80-89172-20-7

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

MUSIL, Miroslav – BIAGINI, Antonello
Milan Rastislav Štefánik vo svetle talianskych archívov. Z tal. orig. prel. M. Musil

Bratislava, Nadácia pre záchranu kultúrneho dedičstva 2010. 1. vyd. 223 s. Brož.

Archívne dokumenty s anotáciami z rokov 1916 – 1930.

ISBN 978-80-968910-2-3

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

JANKÓ, Annamária – PORUBSKÁ, Bronislava

Adresár vydavateľstiev uvedených v rubrike Knihy v predaji

tel. 02/5296 5217, e-mail: holecek@kna.cz,

www.karmelitanske-nakladatelstvi.cz

Krajský pamiatkový úrad Trnava, Kollárova 8, 917 01 Trnava, tel. 033/24 52 111, e-mail: kputrnava@stonline.sk, www.pamiatky.sk

MAGMA, Námestie slobody 61, 022 01 Čadca, tel. 041/4332 720, e-mail: magma@stonline.sk

Marenčin PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava, tel. 0907 783 442, 02/2072 3752, e-mail: marenicin@marenicin.sk, www.marenicin.sk

Mestský úrad (Čadca), Námestie slobody 30, 022 01 Čadca, tel. 041/430 22 01, www.mestocadca.sk

Nadácia pre záchranu kultúrneho dedičstva, Banskobystrická 6, 811 06 Bratislava, e-mail: nadacia@nadacia.sk, www.nadacia.sk

NBS – Múzeum mincí a medailí, Štefánikovo nám. 11/21, 967 01 Kremnica, tel. 045/6780 301,

e-mail: muzeum@nbs.sk, www.nbs.sk/MMM/

Pamiatkový úrad SR Bratislava, Cesta na Červený most 6, 811 05 Bratislava, tel. 02/2046 4111, fax 02/5477 5844, e-mail: podatelna@pamiatky.gov.sk, www.pamiatky.sk

Považské múzeum, Budatín, Topoľova 1, 010 03 Žilina, tel. 041/5001 510

Príroda, Koceľova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160,

e-mail: priroda@priroda.sk, http://www.priroda.sk

Reader´s Digest Výber, Záhradnícka 48, 829 01 Bratislava, tel. 0850 111 223, e-mail: zakaznik@vybersk, www.readersdigestvybersk

Vojenské mapovanie na Slovensku 1769 – 1883

Bratislava, Pamiatkový úrad SR Bratislava 2010. 1. vyd. 144 s. Brož.

Tri mapovania z 18. – 19. storočia dokumentujú obraz o premenách krajiny za vyše 100 rokov.

ISBN 978-80-89175-45-1

Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja. Zost. J. Žuffová

Trnava, Krajský pamiatkový úrad Trnava 2010. 1. vyd. 60 s. Brož.

Zborník príspevkov zo seminára.

ISBN 978-80-89175-43-7

993 Rozličné fakty. Aktuality

Encyklopédia dobrovoľníctva – 2011 európsky rok dobrovoľníctva

Bratislava, INEX Slovakia 2011. 1. vyd. 44 s. Brož.

Príručka.

ISBN 978-80-89473-01-4

KISKA, Andrej
Cesta manažéra z pekla alebo Ako robiť charitu úspešne a so srdcom

Poprad, A. Kiska 2011. 1. vyd. 51 s. Brož.

Skúsenosti podnikateľa a filantropa, v ktorých načrtáva unikátny pohľad na pomoc ľuďom a hľadanie zmyslu života.

ISBN 978-80-970642-9-7

KOŠTURIÁK, Ján
Úvahy na každý deň

Bratislava, Karmelitánske nakladateľstvo 2011. 1. vyd. 151 s. Brož.

Zamyslenia a otázky o manažmente, podnikaní a živote.

ISBN 978-80-89231-74-4

999 Učebnice

GÚČIK, Marian
Cestovný ruch

Banská Bystrica, Dali-BB 2010. 1. vyd. 307 s. Brož.

Prekladová literatúra

Salman Rushdie: Deti polnoci

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2010
Preklad Oto Havrila

Od roku 1997 približuje Vydavateľstvo Slovart svojim čitateľom diela svetových autorov 20. storočia edíciou MM. Britsko-indický spisovateľ Salman Rushdie sa v nej predstavil prvý raz románom Bes (2003). Minulý rok vyšla jeho Čarodejnica z Florencie a román **Deti polnoci**, ktorým Slovart završil prvú stovku populárnej knižnej série!

Deti polnoci pôsobia na prvý pohľad ako rodinná sága, no príbeh troch generácií Azízovcov, resp. Sináiovcov na pozadí spoločensko-politických udalostí v období 1915 – 1978/79 slúži jedinému cieľu: pochopiť rozprávača príbehu, dieťa polnoci Salima Sináiho. Ak ho chceme spoznať, musíme postupne spoznať všetky časti jeho bytosti: ako keď jeho deda Adam Azíz cez otvor v plachte po častiach spoznával svoju budúcu manželku.

15. augusta 1947 prišla na svet úderom zvona India. A spolu s ňou ďalších tisíc a jeden detí polnoci – medzi nimi (zdanlivo) ako prvý malý nosatý Salím, po ňom kolenatý Šiva a čarodejnica Parvatí. Salímovej matke predpovedali synovu jedinečnosť ešte pred pôrodom: „*Dve hlavy budú, ty však len jednu uvidíš, kolená a nos budú, nos a kolená, noviny ho budú do nebies vynášať, dve matky ho budú vychovávať...*“ Salím sa síce nenarodí s dvomi hlavami, ale prejaví telepatické schopnosti. Mysľou sa spojí so „súrodencami“ a založí Zhromaždenie detí polnoci. Ako všetky polnočné deti, aj Salím je len šťastím potomkom svojich rodičov. Nie je úplne synom Ahmeda Sináiho a Amídy Sináiovej, ani bratom Hrdzavej opičky. Je dieťaťom svojich čias, od počiatku previazaný s Indiou, svojím dvojčaťom. Keď Salímomvemu otcovi zmrazia aktíva, keď sa jeho ujo zapojí do zvrhnutia pakistanskej vlády, keď štátnu moc prevezme Indira Gándhiová a vyhlási výnimочný stav, zákonite sa to prejaví aj u Sináiovcov. Hoci Salím dokáže vojsť do myšlienok iných a svojím obrovským nosiskom zacítiť nebezpečenstvo, tajomstvo narodenia pred ním dlho ostane ukryté. Tajomstvo, ktoré ho spája so Šivom, ktoré ho vzdialilo od rodiny, pripraví mu trápenie a nakoniec prinesie syna...

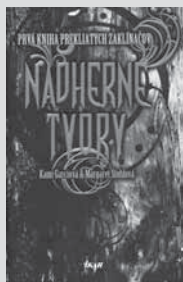
Salman Rushdie vyvolal v roku 1988 rozruch románom Satanské verše. Už sedem rokov predtým však musel čeliť kritike za **Deti polnoci**. Žalobu na neho podala sama Indira Gándhiová a autor sa následne rozhodol v záujme veci obetovať jednu údajne očierňujúcu vetu. Napriek kritike dostali **Deti polnoci** v roku 1981 Bookerovu cenu, ktorá sa udeľuje najlepšej knihe roka v anglickom jazyku, ktorej autorom je občanom Britského spoločenstva národov, Írska alebo Zimbabwe. V roku 1993 získal román ocenenie *Booker of Bookers* pre najlepšiu knihu, ktorá kedy Bookerovu cenu dostala a svoje prvenstvo potvrdila aj v roku 2008 v podobnej súťaži *The Best of the Bookers* (najlepšia kniha za 40 rokov udeľovania ceny). Oto Havrila svojím prekladom obohatil slovenskú literatúru o významné dielo svetovej literatúry – témou i kompozíciou. Prílišnú exotickosť románu čiastočne zmierňujú vysvetlivky prekladateľa, slovenský čitateľ by však určite nepohrdol ani doslovom, ktorý by mu ozrejmil nielen kultúrne odlišnosti, ale predovšetkým politické okolnosti vzniku samostatnej Indie, Pakistanu či Bangladéša.

Salím Sináí sa narodil v roku 1947, rovnako ako Salman Rushdie. Aký prívlastok teda dať románu **Deti polnoci**? Autobiografický? Realistický? Historický? Alebo ide o čistú fikciu? Autor píše: „*Nie je až také dôležité, čo sa naozaj stalo, ale skôr to, o čom autor dokáže presvedčiť čitateľa.*“ O čom Salman Rushdie presvedčí vás?

Eva Bubnášová

Kami Garciová – Margaret Stohlová:

Nádherné tvory

Bratislava, Ikar 2011
Preklad Patrick Frank

Debut amerického autorského dua si našiel fanúšikov už vo viacerých krajinách. Po upíroch, vlkolakoch, anjeloch a mimozemšťanoch k nám prichádzajú ďalšie nadprirodzené bytosti. Tie sa predstavujú v sérii *Kronika prekliatych zaklínačov*. Spoločným znakom s inými známymi fantasy sériami je najmä vek hlavných hrdinov – sú to stredoškólači, ktorí by poľahky zapadli medzi svojich rovesníkov, nebyť ich osudového preurčenia.

Do zapadnutého amerického mestečka prichádza nová študentka (ako inak?) menom Lena. Už od začiatku ju všetci odmietajú, je totiž neterou miestneho čudáka. Iba jeden chlapec cíti, že Lena nie je ako ostatné dievčatá a postupne si k nej nachádza cestu. Ako však Ethan zisťuje, je s ňou prepojený viac, než by si kedy pomyslel... Zaklínači spoznávajú svoj osud v deň šestnástych narodenín a Lena odpočítava dni, kedy sa rozhodne o tom, či sa prikloní na stranu svetla, alebo temna...

Kniha je určená skôr pre mladšie ročníky. Úvod je navyše pomerne zdĺhavý, pripomína otrepanú tínedžerskú love story. Netreba to ale vzdávať, príbeh má obrátky a postupne sa odhaľujú ďalšie tajomstvá a prekvapenia sa sypú jedno za druhým. Veľkým plusom sú vedľajšie postavy, napríklad Ethanova pestúnka Amma alebo Lenin strýko Macon, či jej diabolská sesternica Ridley. Dodávajú štvu tam, kde stoja hlavní hrdinovia v úzadí a skvelo dotvárajú vtípno-tajomnú atmosféru. A nemôžem vynechať ani zápletku spočívajúcu v retrospektívnom rozprávaní udalostí počas americkej občianskej vojny.

Ikar pripravuje už aj druhý diel tejto série, určite sa vám však bude lepšie čítať, ak budete mať už tento prvý – pošlite kupón IKAR 1 z 11. strany k nám do Knižnej revue do 21. júna a uvidíme.

Marek Zákopčan

Korenistá poézia

Rudyard Kipling: Ak jasnú hlavu nestratíš... Bratislava, Tatran 2010

Preklad Jana Kantorová-Báliková

Kto by nepoznal autora slávnej dvojdielnej knihy džunglí, prvého britského nositeľa Nobelovej ceny? On však nebol len poetom prírody. V citlivej duši literáta sa každá krivda odrazila v podobe veršov – hlbokých, vrúcnych, nestavajúcich na melódii a ľahkom plynutí, ale zložitých, ako bol ich autor.

Vydavateľstvo Tatran si na svoje konto pripísalo záslužný edičný počin. V edícii *Knihy pre hodnotnejší život* vydalo dielo, ktoré kiplingoznalcom zaplní prázdne miesto v knižnici a čitateľom odchovaným „len“ na Knihe džunglí poskytne nový pohľad na tohto nevsedného autora.

Básne nemôže prekladať hocikto. A Kiplinga už vôbec nemôže prekladať hocikto. Zrejme tieto dve podmienky viedli uvedomelého vydavateľa k výberu prekladateľky, prvej dámy nášho veršotepectva, Jany Kantorovej-Bálikovej. A tá sa neľahkej úlohy zhostila – ako inak – brilantne, veľmi zodpovedne a s poctivosťou remeselníka, ktorý si váži hodnotu slova. Prekladateľka pracuje rovnako precízne s básňou emotívnu a intímnu, ako aj s básňami so spoločenským či politickým podtextom.

Rudyard Kipling bol rozporuplnou osobnosťou a dodnes v dejinách literatúry pevne nezakotvil na jednom, vyhradenom mieste. Mnohí znalci a literárni teoretici nehodnotia úroveň jeho diela, ale podtón, ktorým spisovateľ a básnik vyjadroval svoj netajený názor na dejiny a najmä na postavenie Anglicka v nich. Kipling

schvaľoval anglickú nadvládu v kolóniách, lebo ju považoval za prínos pre necivilizovaných, nekultivovaných domorodcov. Kto iný, ak nie Briti mali priniesť svetlo do temnoty džungle, do indických chatrčí? Kiplingova svojsky revoltujúca poézia je nestráviteľná pre tých, čo ju zatracujú na základe politickej neprijateľnosti. Ona je možno neprijateľná dnes, keď chápeme isté dejinné súvislosti, ale vtedy, v časoch najväčšej slávy Albionu, veľkého impéria, bolo na strane kolonizácie minimálne 95 percent Britov – lebo inú možnosť obrody Indie ani nepripúšťali! Vyznieva to, ako keby Edisonovi súčasníci zatracovali žiarovku, lebo potláča romantiku sviečok...

Neinformovaní samozvaní kritici zatracovali Kiplinga aj pre údajné sympatie s fašizmom. Dôkaz našli na niektorých vydaniach jeho kníh so svastikou na obale. Svastika, čiže hákový kríž, obrátený krídlami doľava, je však indickým symbolom šťastia a blahobytu, kým fašistický kríž, ktorý začali používať Hitlerovi stúpenci, má krídla obrátené doprava.

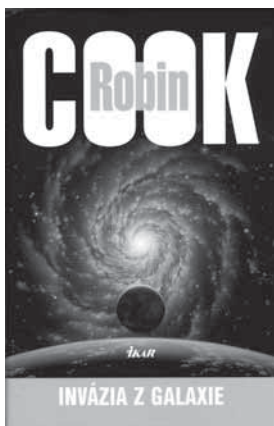
Hľa, ďalší neoprávnený dôvod kameňovať človeka, ktorý stojí za svojou tvorbou...

Tatran týmto výberom poézie rozhodne zdvihol latku súčasnej anglofónnej tvorby, a to môže čitateľa, či už znalca alebo iba úctivého ochutnávača korenistej Kiplingovej poézie, iba tešiť. S nádejou na podobné kontroverzné diela aj v budúcnosti.

Luba Kukučková

O nič menšia cookovina

Robin Cook: Invázia z galaxie, Bratislava, Ikar 2011. Preklad Patrick Frank

Prvé vydanie *Invázie* (v origináli aj vo filme ostala v názve iba invázia) prišlo z Ikaru na pulty kníhkupectiev v roku 1997. Nemýlite sa, ak vám napadá, že medzi týmto novým, tretím vydaním, je to slušný, takmer generačný rozdiel. Inými slovami: knihu nečíta len jedna generácia, vydavateľstvo verí, že osloví aj dnes, takže sa pomaly stáva literárnou klasikou. A Cook je v pravom zmysle trilerový

klasik, východiskový inšpiračný zdroj pre mnohých ďalších spisovateľov vďačného akčného žánru. Neopakovateľný však zostáva v spojení trileru s lekárskeým prostredím. My, vychovaní na Nemocnici na okraji mesta sme pri čítaní Cooka v 90. rokoch fibrilovali. Kdeže, to nebol svet doktora Sovu, alebo nebudaj obraz reality nemocnice na Kramároch... Každopádne *Invázia z galaxie* sa z lekárskeho prostredia posunula, čo vidno aj žánrovo: Cook používa postupy sci-fi hororu a utópie. No nie je to o nič menšia cookovina, ako iné... V princípe dej stojí na lekárskej vede, na virológii. Z krásnej nočnej oblohy zač-

nú padať malé čierne „kamene“, ktoré pri dotyku človeka nainfikujú vírusom. Ten uvedie do činnosti konzervované, pre vedcov dovtedy nezaujímavé segmenty DNA a ľudia sa po prekonaní krátkej „chrípky“ osobnostne zmenia. Prosto, sú z nich iní „ľudia“ – a nemení sa len ich osobnosť, ale hrozí aj telesná mutácia... Po uliciach zrazu chodia usmievavé a mĺkve tvory, bez reptania sa nechajú ovládať a pracujú ako mravce. Zvlášť sympatické mi bolo, že sa sústreďia na ochranu prírody, dokonca aj zostávajúca zdravá skupinka Američanov – našich hrdinov (lekárka, učiteľka, študent...) istým spôsobom uznáva chyby ľudstva a oceňuje tento prístup. No pozitíva sú vyvažované až príliš veľkými negatívami a jedno zo zásadných hroziev z Brány spájajúcej mimozemskú inteligenciu s nami. Brána sa práve dokončuje pod vedením Beua, a ten, hoci sa zmenil, predsa len nezabudol na city ku Cassy, ktorá sa však zachránila a patrí do spomenutej skupinky hrdinných Američanov. Čo myslíte, zachráni svet pred inváziou? Bude v tom láska?

Ikar ponúka aj aktuálne diela Robina Cooka a vydania tých predchádzajúcich – všetky v rovnakej edične charakteristickej obálke. To určite znie ako výzva nielen pre doterajších nečitateľov Cooka, ale aj pre tých, čo sa nedostali ku všetkým predchádzajúcim vydaniam, prípadne si chcú kompletizovať trilerovú knižnicu...

Radoslav Matejov

Upírske dobrodružstvo

Charlaine Harrisová: Mŕtvi do súmraku, Bratislava, Ikar 2010

Preklad Peter Tkačenko

Román *Mŕtvi do súmraku* je prvou časťou upírskej série *Pravá krv*. Vynikajúco v sebe spája populárnu upírsku tematiku a detektívny príbeh. O tom, že je Charlaine Harrisová skúsenou rozprávačkou krimi príbehov, svedčí nielen skutočnosť, že v minulosti už aspirovala na prestížnu cenu Agatha, ale aj tento román, ktorého dej je zasadený do zapadnutého mestečka Bon Temps a ústrednou postavou je mladá telepatická čašníčka

Sookie Stackhouseová. Pre jej nevsednú schopnosť čítať iným myšlienky ju takmer všetci považujú za blázna. Nikto však ani netuší, aké problémy jej tento dar spôsobuje, koľko úsilia musí vynaložiť na to, aby nikoho nepočúvala, lebo, a to aj sami musíme uznať, nie vždy musia byť myš-

lienky iných príjemné. Nečudo teda, že jediným jej blízkym človekom je stará mama. To ale len do momentu, kým do Bon Tempsu nezavíta upír Bill. Bill sa usadil v dome svojich predkov a začali sa diať záhadné udalosti: mini tornádo v okrajovej časti mesta, ktoré usmrtilo mladý pár, násilná smrť mladej ženy, a po nej ešte ďalšie dve... Podozrenie padá na novosadlíka, resp. skupinu jeho priateľov a na brata Sookie, ktorý mal so všetkými obeťami bližší vzťah. Je skutočne niekto z nich páchatelom? Keďže polícia sa tieto vraždy nedarí vysvetliť, čaká sa na ďalšiu obeť. Kto ňou bude? Ako sa to celé skončí? Povedať vám v tejto chvíli môžem len jedno: autorka vás udrží v napätí až do konca, a že ten bude prekvapivý, o tom nemusíte vôbec pochybovať. A keďže sa stránkach románu navzájom prepletajú ešte aj ďalšie zaujímavé vedľajšie línie zahalené rúskom tajomstva, *Mŕtvi do súmraku* sú detektívkou pre mládež, aká má byť. Dokazuje to aj aktuálne vydaná druhá časť tejto série *Živí mŕtvi v Dallase*, ktorá môže byť vaša, ak pošlete kupón IKAR 2 z 11. strany k nám do redakcie do 21. júna.

Daniela Kurucová

Pero musí viesť sloboda

Hovorí francúzsky spisovateľ Marc LÉVY pre Knižnú revue

Marc Lévy (1961) dobyl knižný trh už svojím prvým románom *Et si c'était vrai?* (A čo ak je to pravda? 1999), ktorý v slovenčine vyšiel pod titulom *Kým si bola v kóme* (Motýľ 2001), je preložený do 40 jazykov a roku 2005 bol aj sfilmovaný. Aj ďalšie z jeho dvanástich románov sú u nás známe, v slovenskom preklade vyšli *Láska zo sna* (Motýľ 2001), *Moji priatelia, moje lásky* (Ikar 2007), v češtine *Nabudúce, Ste zrejme jediný človek na svete, s ktorým sa môžem deliť o moje tajomstvo, Stretnúť vás znovu*. Jeho najnovšie diela *Le voleur d'ombres* (*Zlodej tieňov*, 2010) a *L'étrange voyage de Monsieur Daldry* (*Podivná cesta pána Daldryho*, 2011) vyvolávajú u čitateľov takisto veľký záujem. Okrem románov píše aj piesňové texty a vydal aj jeden kreslený príbeh.

V mladosti pracoval ako záchrannár Červeného kríža a zároveň študoval informatiku v Paríži. Roku 1983 založil svoju prvú firmu, o rok neskôr sa usadil v Spojených štátoch, kde vytvoril spoločnosť, ktorá sa zaoberala počítačovou grafikou. V roku 1989 sa rozhodol pre návrat do Paríža, kde pomáhal pri založení istej architektonickej spoločnosti. V súčasnosti sa naplno venuje písaniu.

Literárna kritika zaujíma k jeho tvorbe protichodné postoje. Jedni nachádzajú v jeho textoch kvalitu, ako napríklad poetiku v próze, vizuálny kinematografický uhol pohľadu. Druhí ho nazývajú komerčným spisovateľom alebo psedo-spisovateľom a vyčítajú mu text presiaknutý kliše a stereotypmi. Pravda je, ako vždy, asi niekde uprostred.

• **Podľa čoho ste si vybrali námet na román *Zlodej tieňov*?**

– Príbeh sa rodí od postáv a vôle pátrať po téme. Vlastne neviem definovať, čo ma ťahá k tomu alebo onému príbehu. Myslím, že je to niečo veľmi dobre schované.

• **Máte plán príbehu premyslený**

už vopred, alebo sa tvorí počas písania?

– Nemám detailný plán. Najprv trávim dlhé mesiace tým, že sa s mojimi postavami zoznamujem, spoznávam ich, až kým sa mi nestanú úplne blízke. Potom prichádza na rad príbeh. Na začiatku už mám akú-takú predstavu, viem, kam by som chcel dospieť, ale je to asi ako vydať sa na more, nič sa ne deje podľa vopred pripraveného plánu.

• **Ako mám chápať „zoznamovanie sa s postavami“? Sú úplne vymyslené, alebo ich tvoríte odpozorovaním skutočných postáv?**

– Najskôr ich musím spoznať, len tak môžu ožiť (v literárnom zmysle

alebo ich kamuflujete do postáv a fiktívnych zážitkov?)

– Som príliš hanblivý nato, aby som o sebe v mojich románoch rozprával, ale v prúde písania, sa isté veci odrazia v niektorých postavách. *Zlodej tieňov* bol napísaný v tieni môjho detstva...

• **Váš posledný román *Podivná cesta pána Daldryho* bude uverejnený aj v elektronickej verzii. Počítač často podnecuje k rýchlemu a občas aj k povrchnému čítaniu. Nebojíte sa toho?**

– Najviac sa bojím toho, že kniha nie je prístupná na iPad-e. Mladí hľadajú na týchto tabulkách zdroj zábavy a neuspokoja sa len s pozeraním televíznych seriálov alebo hraním hier.

Najdôležitejšie pre mňa je, aby bola kniha prítomná vo všetkých kultúrnych médiách.

• **Možno sa podľa vás naučiť písať román?**

– Myslím, že písanie je remeslo a ako všetky remeslá, učíme sa ich tým, že ich vykonávame. Písať sa učíme písaním.

• **Domnievam sa, že pri písaní sú dôležité najmä príznačné skúsenosti a pozorovacie talenty. Čo si myslíte o kurzoch umeleckého písania?**

– Mám k nim dosť ambivalentný vzťah. Všetko závisí od spôsobu, ako sú vedené. Niektorým stačí aj jemný dotyk, aby uvoľnili to, čo nazývam pisateľské uzly, aby našli význam prístupov a metód, a aby vyriešili problémy, ktorým musia čeliť. Vôbec neverím v „zázračný kurz“ písania alebo vyučovaniu metodológie. Písanie nespočíva v nejakom vzorci, ale je krehkým vyjadrením, kde musí autoritatívne viesť pero sloboda.

• **Akí sú vaši obľúbení spisovatelia a kto ovplyvnil vašu tvorbu?**

– Mám veľa obľúbených autorov, ale v tomto momente mi prišli na um Romain Gary, Hemingway, Giono, Jacques Prévert, Stephen King, Salinger, Philippe Roth, Barrico a mnoho ďalších.

Katarína Laučíková

slova). Musím spoznať ich minulosť, ako sa vytvárali ich osobnosti, aké udalosti poznačili ich život. Pochopíte to tak, že sa snažím zreprodukovať subtilnosť stretnutí. Keď niekoho stretne, nič o ňom nevieme, a len čas nám dovolí rozmotáť niť osobnosti. Postupujem takisto, nasledujem ich a pozorujem. Moje postavy nikdy nie sú inšpirované len jednou osobou (asi okrem románu *Deti slobody*, kde vystupujú skutočne existujúci ľudia). Vo zvyšných jedenástich románoch sa postavy skladajú z istej dávky predstavivosti s jemnými odtlačkami charakteru, ktorý som odpozoroval. V podstate vždy ide o fiktívne postavy.

• **Nachádzajú sa vo vašich románoch autobiografické prvky (napríklad v *Nabudúce; Moji priatelia, moje lásky; Stretnúť vás znovu*)**

Vlak sa rútil nevedno kam a odkiaľ.

Z Varšavy do Moskvy

Ivana Kupková: Preklad ako boj so zmyslami. O prekladaní jazykovo novátorských textov D. Charmsa, A. Vvedenského a V. Kazakova do slovenčiny Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2010

Knižka prešovskej rusistky a prekladateľky Ivany Kupkovej dokazuje, že preklad nie je len aktom komunikácie, tvorivým procesom a umeleckým dielom, ale aj tvrdým orieškom – špeciálne vtedy, ak ide o jazykovo novátorské texty, k akým patrí i tvorba Daniila Charmsa, Alexandra Vvedenského a Vladimíra Kazakova. Čo všetko musí prekladateľ vedieť a zobrať do úvahy, aby vytvoril ich adekvátny náprotivok? Ako sa má vyzbrojiť? Odpovede ponúka autorka v piatich bitkách s prekladom: v boji so zmyslom nezmyslom, zmyslom zvukom, zmyslom slova, zmyslom vety a v boji s čitateľom.

Jazykovo novátorské texty (nech už hovoríme o avantgarde alebo postmoderne) vždy stoja v opozícii s platnou jazykovou normou a dobovými predstavami o „dobrom štýle“. Základom adekvátneho prekladu sa tak stáva adekvátna interpretácia originálu, ktorá predpokladá znalosť života prekladaného autora, východiská a princípov jeho tvorby, a má jediný cieľ: „aby si čitateľ prekladu... tak ako čitateľ originálu mohol vylotiť text po svojom“.

Zachovať čitateľovi prekladu rovnaké možnosti interpretácie ako čitateľovi originálu, znamená vyrovnáť sa s viacerými charakteristikami novátorských textov. Na úrovni slova ide o zvukový symbolizmus, rytmus, rým, rozloženie prízvukov alebo neobvyklú slovo tvorbu, na úrovni vety o agramatickosť, alogickosť, deštrukciu vety či situačnú absurditu, keď sa repliky stávajú absurdnými vo vzájomnom spojení (*Raz sa jej spýtal. Ona sa usmiala. Odvtedy sa raz nikdy neskončilo*). Väčšina príkladov

z knihy pochádza z Charmsovej hry *Jelizaveta Bam*, Vvedenského *Vianoc u Ivanovcov* a Kazakovho románu *Chyba živých*. Autorka predstavuje vlastné riešenia, neobchádza však ani porovnanie viacerých prístupov (J. Štrasser, O. Mrázek, M. Hnilo).

Dôležitú bitku predstavuje prekladateľ aj boj s čitateľom, ktorý je zvyknutý na známe, zaužívané, „neiné“ riešenia. Ako však hovorí autorka, neklasické texty sú určené tým, ktorí si vedia vychutnať, ako sú napísané. Lebo „*tvorba avantgardných umelcov len na prvý pohľad pôsobí ako zhluk náhodne rozhodnutých slov, kakofónia tónov a hlukov či šialené mazanice alebo technické výkresy. Toto vysoko abstraktné umenie je však filozoficky podloženou umeleckou skratkou obsahujúcou len to najpodstatnejšie*“.

Kniha je určená predovšetkým študentom prekladateľstva a prekladateľom v praxi. Prvých upozorní na prekva-penia, ktoré práca s textom skôr alebo neskôr priniesie, druhým pripomenie, že aj nezmysel môže byť niekedy zmyslom. Ambíciou Ivany Kupkovej bolo inšpirovať prekladateľov postmoderných textov, najnovšej ruskej literatúry. Vďaka predstaveniu analyzovaných autorov v širšom literárnom kontexte a množstvu príkladov prekladateľských riešení však publikácia osloví aj čitateľov za hranicami rusistiky. Podnetné inšpirácie v nej bezpochyby nájdu aj prekladatelia jazykovo novátorských, neklasických textov iných národných literatúr.

Eva Bubnášová

ZO SVETA KNÍH

Európsky knižný trh s našimi autormi

S podporou Komisie SLOLIA Literárneho informačného centra vyšli v roku 2011 ďalšie diela našich autorov v zahraničí. V preklade Jacka Bukowského vychádza zbierka poviedok Vladimíra Ballu *Swiadek* (Svedok) v mladom, progresívnom vydavateľstve Biuro Literackie vo Vroclavu (informujeme aj na 4. strane). Po prozaickej zbierke *Niepokój* (Nepokoj, vyd. Pogranicze 2008) je to už druhá knižka nášho autora v preklade tohto poľského prekladateľa, ktorý sprostredkoval našim severným susedom tvorbu viacerých súčasných slovenských prozaikov (Václav Pankovčín či Peter Macsovszky) a ich knihy si poľskí čitatelia obľúbili.

Román Petra Bilého *Démon svätosti* z roku 2004 zaujal bulharskú prekladateľku Dimanu Ivanovu, pod titulom *Svetijat demon* ho publikovala v sofijskom vydavateľstve Ergo v edícii *Moderná európska próza*. Prekladateľka nám napísala, že v Bul-

harsku sa toto dielo zaraďuje k najúspešnejším slovenským i európskym románom. Možno k tomu prispel slogan na prebale knihy: „Bestseller škandalózneho slovenského spisovateľa.“

Cestopisnú novelu *Japonský diván* z roku 1993 Dušana Šimka, slovenského autora, ktorý žije od roku 1968 vo Švajčiarsku, českým čitateľom sprostredkovala prekladateľka Mirka Slámová. Vydalo ju pražské vydavateľstvo Prostor (vyšiel tu aj český preklad Šimkovho Esterházyho lokaja). Vydavateľ v máji uviedol knihu na pražskom knižnom veľtrhu. Román Gubbio. Kniha uvažov z roku 2009 od tohto autora vyšiel v maďarskom preklade Ildikó Forgács ako *Gubbio. Besúgók könyve* v budapeštianskom vydavateľstve Napkút Kiádo. Autor sa zúčastnil na knižnom veľtrhu v Budapešti, kde mal autorské čítanie z tohto románu.

Jana Pániková

Slovinsko-slovenský večer

Na Veľvyslanectve Slovinskej republiky v Bratislave (24. mája) uviedli knižné novinky slovinskej autorky (vľavo) Bredy Smolnikar (1941) *Keď sa hore zazelenajú brezy* z vydavateľstva Kalligram a slovensko-slovinskej poetky, prozaičky, organizátorky literárnych podujatí a prekladateľky Stanislavy Chrobáckovej Repar (1960) *Slovenka na kvadrát. Pohľadnice zo Slovinska 2001 – 2010* z vydavateľstva Drewo

hore zazelenajú brezy, z ktorého zazneli ukážky v slovenčine aj slovinčine, podrobne oboznámila publikum literárna vedkyňa Jana Kuzmíková. Autorka ho písala počas pobytu vo Švajčiarsku, ale v Slovinsku nemohol vyjsť, kým sa neskončil 8 rokov trvajúci súdny spor. V osude hlavnej postavy totiž objavili žijúci potomkovia spoločné črty s osudom svojej starej mamy, skutočnej slovinskej emigrantky, a au-

torku zažalovali za neoprávnené odhalenie jej intímneho života. Súdny spor prerástol na spor o slobodu slova. Roku 2007 autorku zbavili akejkoľvek viny a román mohol vyjsť.

Knihu Stanislavy Repar, ktorá obsahuje rôznorodé texty, tematizované najmä „presadením“ do nového kultúrneho prostredia a „presadením sa“ v ňom,

predstavila divadelníčka Anna Grusková a glosoval filozof Dezider Kamhal, adresát a autor e-mailových listov, zaradených do knižky.

–báb–

Foto Peter Procházka

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

v Nemecku

Beletria

1. Karen ROSE: *Todesstoß* (z angl. orig. I can see you – Vidím ťa)
2. Carlos Ruiz ZAFÓN: *Marina* (zo špan. orig. Marina)
3. Simon BECKETT: *Verwesung* (z angl. orig. The Calling of the Grave – Volanie záhrobia)
4. Arno GEIGER: *Der alte König in seinem Exil* (Starý kráľ vo svojom exile)
5. Hans FALLADA: *Jeder stirbt für sich allein* (Zomrieť musí každý sám)
6. Rita FALK: *Dampfnudelblues* (Knedlové blues)
7. Horst EVERS: *Für Eile fehlt mir die Zeit* (Na zhon nemám čas)
8. Nicholas SPARKS: *Wie ein Licht in der Nacht* (z amer. orig. Safe Haven – Bezpečný prístav)
9. Jussi ADLER-OLSEN: *Schändung* (z dán. orig. Fasandræberne – Lov na bažanty)
10. Paulo COELHO: *Schutzengel* (z port. orig. As Valkírias – Valkýry)

Literatúra faktu

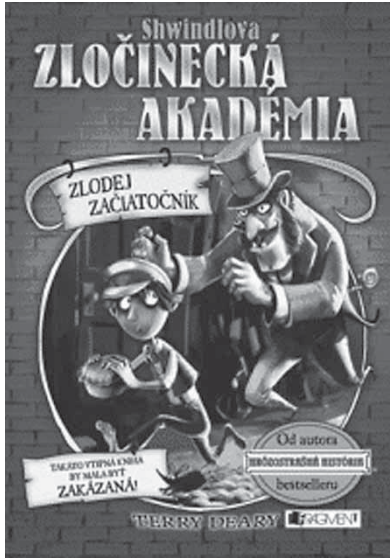
1. Dieter NUHR: *Der ultimative Ratgeber für alles* (Dokonale rady na všetko)
2. Margot KÄßMANN: *Sehnsucht nach Leben* (Túžba po živote)
3. Helmut SCHMIDT: *Religion in der Verantwortung* (Náboženstvo a zodpovednosť)
4. Carlo PEDERSOLI: *Bud Spencer* (z tal. orig. Bud Spencer)
5. Joachim FÜCHSBERGER: *Altwerden ist nichts für Feiglinge* (Starnutie nie je pre zbabelcov)
6. Walter KOHL: *Leben oder gelebt werden* (Žiť alebo existovať)
7. Andreas KIELING – Sabine WÜNSCH: *Ein deutscher Wandersommer* (Križom-križom po Nemecku)
8. Thilo SARRAZIN: *Deutschland schafft sich ab* (Nemecko na kolenách)
9. Sönke NEITZEL – Harald WELZER: *Soldaten* (Vojaci)
10. Margot KÄßMANN: *In der Mitte des Lebens* (Uprostred života)

Knižky novej generácie

(z vydavateľstva Fragment)

Terry Deary
Zlodej začiatokník –
Shwindlova zločinecká
akadémia

Lúpežné lotroviny –
Shwindlova zločinecká
akadémia

Nápis na obálke týchto kníh upozorňuje veľavravným heslom: „Takáto vtipná kniha by mala byť ZAKÁZANÁ!“ Našťastie, nie je, a preto mladí desaťroční čitatelia, chlapci i dievčatá, môžu sledovať strhujúce zápolenie hlavných hrdinov Smiffa Smitha a Alice Whitovej. Nadšenci rozmanitých hrôzostrašných, ale poučných príbehov Terry Dearyho majú tentoraz pripravené pútavé čítanie o polosirote Smiffovi, pripomínajúce osud Olivera Twista. Prenesieme sa do čias, keď na anglický trón zasadla kráľovná Viktória. Kniha sa začína slovami záhadného rozprávača, ktorý celý svoj život strávil zhromažďovaním faktov, aby sa zachovala pamätná stopa po pôsobení wildpoolovej epidémie. V rukách držíme zápis o zločinoch z roku 1901, jeho tajomný pisateľ sa v ňom nijako nepokúša skryť svoju pýchu a pomstychtivosť. Ako očítý svedok hodnoverne sprostredkúva činy švindlovníkov prazvláštnej akadémie založenej pred šesťdesiatimi štyrmi rokmi od zápisu listu pána X. Celý dej prerušuje humornými poznámkami zdanlivo nesúvisiacimi s rozprávaním o Shwindlovej zločineckej akadémii. Prejsť bránami tejto tajnej školy vôbec nie je jednoduché. Smiff do nej vstúpi s očakávaním, že sa stane majstrom v umení zločinu. Podarí sa to však len vybraným kandidátom, okrem Smiffa aj jeho večnej rivalke Alici. Obaja sa púšťajú do nebezpečných dobrodružstiev, aby svojim „darebáctvom“ zachránili svet... Bohatý brat a chudobným dávať? Bojíte sa, že ich pri tom chytiť? Odvážny detský čitateľ sa pokojne môže unášať pozorovaním štúdií na nevšednej škole života a absolvovať drezúru na prvej akadémii svojho druhu na svete. Miestny policajný zbor, dvaja neschopní babráci, sa snažia prenásledovať nespratníkov, naháňať lotrov a zatýkať chuligánov. V druhom ročníku naši hrdinovia pokračujú v tvrdom výcviku a lekciiach prapodivného remesla s nemenej dramatickými a riskantnými situáciami ako počas prvého školského roku, keď Smiff obhájil titul úspešného zlodeja začiatokníka. Veselé ilustrácie vystihujú charakter obyvateľov mestečka Wildpool. Nechýba ani mapa mesta, vďaka ktorej čitateľ presne spoznáva cesty, akými sa žiaci učiteľa Mrzoota, smiešni manželia Skrtchekovci, či policajní inšpektor Draab cez jeho nehostinné a bezútešné ulice premávajú.

Zuzana Chlebová

T. Bugbird
Super testíky – zisti, aká si
Preklad Ján Ďurčo

Kniha pre mladé dievčatá, zvedavé a hravé, ktoré chcu spoznať samé seba, ale aj svoje okolie. Prostredníctvom takmer stovky testov („Môj najobľúbenejší učiteľ“, „Aká si kamarátka“, „Kde budeš žiť? V meste alebo na dedine“, „Čo na hlavu?“) sa naučia objektívne posudzovať iných, kriticky hľadieť na seba, rozlišovať dôležité vlastnosti, porovnávajú si svoje hodnotenia iných, či sa vedú prispôbiť okoliu... Keď si zrátajú body za odpovede, čosi sa o sebe dozvedia a zábavnou formou si môžu podľa počtu kladných odpovedí vyfarbiť rôzne stĺpčeky, tváricky vyjadrujúce úsmev či smútok, zistia, či sú ako jahodový krém, alebo skôr tvrdý karamel. Môžu si zostaviť osobný „malérometer“, alebo sa presvedčiť, či si správne vybrali psa, topánky, čiapky zodpovedajúce ich povahe, navštíviť si svoj podpis ako filmová hviezda, slávna spisovateľka. Niektorej mladej čitateľke možno postačí, ak sa príjemne zabaví a pritom zistí, aká je kamarátka. Netreba zabúdať, že je to len hra.

–and–

Hráme sa so samolepkami
(spoznávame tvary)

Interaktívne zošity Hráme sa so samolepkami nadväzujú na predchádzajúce série podobného zamerania (Grimasky/Bláznivé samolepky, 1000 samolepiek, Kto žije ..., Šantíme so samolepkami). To, že po edícii s Krtkom vychádza v rámci série ďalších osem zošitov, svedčí o ich obľube medzi deťmi. Jednotlivé zošity majú rôzne tematické zameranie – deti sa prostredníctvom nich dostanú do zoo, do prírody, na dvor či do záhrady. Hravosť a predstavivosť podnecujú sympatické ilustrácie Hanky Veselaj. Vydavateľ ako odporúčanú vekovú hranicu malých „čitateľov“ uvádza 4 roky, určite však zaujme i menšie deti. V rámci edície môžu deti spoznávať tvary a farby. Spoznávanie farieb je prekvapujúco o čosi náročnejšie, na dvojstránke umiestnenej v strede sa nachádza viac ako dvesto štvorcových samolepiek v rôznych farebných odtieňoch, ktoré je potrebné správne umiestniť na sivé políčka na zvyšných ôsmich stranách. Z piatich odtieňov hnedej farby treba priradiť ten správny odtieň kmeňu stromu, opici, streche domu, ťave, čo je niekedy náročné i pre staršie deti.

Pri spoznávaní tvarov sa pobavia menší čitatelia doplnením samolepiek do veľkých farebných obrázkov, pri čom si dieťa cibrí pamäť, pozornosť, zapája logické uvažovanie i fantáziu. Publikáciám možno vytknúť malý rozsah, vzhľadom na cenu by mohli mať dvojnásobný počet strán.

–deb–

Na statku
Mláďatká

Do pozornosti rodičov, ale aj učiteľov materských škôl odporúčame edíciu pod názvom *Nezbedné zvieratká*, v ktorej zatiaľ vyšli dva tituly *Mláďatká* a *Na statku*. Realistické a farebné výrazné zobrazené zvieratká je možné vybrať zo stránky knižky a opäť ich tam následne vložiť. Dieťa si tak cvičí jemnú motoriku i rozlišovacie tvarové schopnosti, keď musí vybrať zvieratká umiestniť na správnu stránku. Má možnosť tvary zvieratiek obkreslovať a cvičiť sa v rozpoznávaní farieb. Kniha i jednotlivé zvieratká sú zhotovené z príjemného materiálu, ktorý sľubuje potrebnú trvanlivosť. Obrázky sú sprevádzané jednoduchým textom.

–mv–

Predstavujeme iAdverti

Adresa: Trenčianska 47
82109 Bratislava
www.iadverti.com

generálny riaditeľ iAdverti, s.r.o.: Mgr. Art. Štefan Jakubík

Zameranie: iAdverti sa zameriava na vývoj, publikovanie a vydávanie originálnych titulov e-knží, elektronických časopisov v digitálnej podobe a iOS aplikácií pre zariadenia iPad, iPhone a iPod. Vydavateľská činnosť sa v čase vzniku spoločnosti orientovala na detského čitateľa, ale postupne pribudli v edičnom pláne aj tituly pre dospelého čitateľa. Vydavateľstvo iAdverti sa venuje komplexnému poňatiu e-knží, čo znamená, že v našich e-knižkách čitateľ nájde značnú dávku interaktivity, vysokú výtvarnú hodnotu, kvalitnú sprievodnú hudbu a zvukové efekty a v neposlednom rade viacero jazykových mutácií textu.

• Ako distribuujete e-knihy z vášho vydavateľstva?

– Všetky e-knihy a aplikácie distribuujeme cez predajný portál iTunes app Store.

• Čo je charakteristické pre vašu vydavateľskú činnosť?

– Pri vývoji a výrobe digitálnej podoby e-knží a aplikácií kladieme dôraz na päť základných prvkov: 1. originalita prístupu k téme, 2. kreatívna myšlienka spracovania, 3. kvalitný dizajn a grafické spracovanie, 4. interaktivita a multimediálnosť, 5. dokonalosť a užívateľská prístupnosť aplikácie.

E-knihy, ktoré vydávame, nie sú len jednoduchým prevedením tlačenej podoby do podoby digitálnej, ale obohacujeme či už existujúci, alebo novovzniknutý titul o nové vnemy, ktoré posúvajú klasické čítanie na novú úroveň. Texty sú podporené atmosférickou hudbou, ilustrácie sa pohybujú a reagujú na dotyk, zmena jazykovej verzie pomáha pri výučbe cudzieho jazyka. V našom edičnom pláne je majoritné zastúpenie slovenských autorov, snažíme sa pôvodnej slovenskej literatúre otvoriť cestu do krajín, kde je slovenská literárna tvorba stále veľkou neznámu.

• Aké možnosti pre čitateľa ponúkajú vaše e-knihy v porovnaní s klasickými tlačnými knihami?

– E-knihy z vydavateľstva iAdverti rozprávajú, ilustrácie sa pohybujú a čitateľ ich môže ovládať. Čitateľ môže vstúpiť priamo do deja a ovládať ho. Pri tvorbe e-knží spolupracujeme s uznávanými európskymi ilustrátormi, umelcami a spisovateľmi, preto sú naše tituly skutočne originálnym zážitkom. Pri digitálnej e-knihe pracujeme v jednom okamihu s viacerými jazykovými mutáciami knihy a s možnosťami nastavenia knihy podľa predstavy čitateľa. Rozdielov medzi klasickou a digitálnou knihou je naozaj množstvo. Je však veľmi ťažké definovať, prečo by mala byť práve jedna z vlastností e-knihy výhodou voči papierovej knihe. Toto posúdenie prenecháme histórii, ktorá preverí význam a poslaňnosť digitálnej knihy. Jeden z markantných rozdielov e-knihy v porovnaní s printovou je možnosť nekonečného vylepšovania už hotovej knihy. Aj po čase sa môžeme vrátiť k už vydanému titulu a pozmeniť ho či doplniť o nové úrovne (zvuky, hudba, jazykové mutácie...), to printové vydanie knihy neumožňuje.

Ďalší rozdiel je v distribúcii. Tým, že sa knihy predávajú cez internet, vstupujeme do bezhraničného globálneho priestoru. To má svoje nesporné výhody, ale aj nové výzvy. Knihy si môže prečítať človek z opačnej strany zemegule, treba však, aby ho titul zaujal a bol v jazyku preňho zrozumiteľnom. Aj z tohto dôvodu sú všetky naše knihy viacjazyčné. Údaje a ohlasy na naše e-knihy nám naznačujú, že je to veľmi efektívna forma, ako posúvať slovenskú literatúru do medzinárodných vôd.

• Ktoré tituly ste už vydali, pre koho sú určené?

– Sme na začiatku novej éry. Naša

edičná činnosť sa stále rozrastá o nové nápady. V edícii *Kúzelné rozprávky* vydávame klasické rozprávky (*Tri malé prasiatka*, *Červená čiapočka*, *Popoluška*) v spracovanom novom dizajne, multimediálnom prostredí s novými originálnymi ilustráciami pripravovanými priamo na zobrazenie a interaktivitu zariadení iPad, iPhone.

V edícii *Kreatívne knihy* pokračujeme vo vydávaní originálnych titulov, ktoré učia deti predškolského, ale aj školského veku kreatívnemu mysleniu a novým výtvarným technikám *Bol raz jeden kameň*, *O sloníkovi Huhu a jeho priateľoch*.

Autorská kniha výtvarníkov Tomá-

š spoločnosť Kirkus Review (o recenzii sme informovali v predchádzajúcom čísle na 9. s.).

V edícii *Prvýkrát* pripravujeme tituly, ktoré neboli nikdy vydané ani v papierovej verzii, a tým poskytujeme príležitosť na publikovanie začínajúcim autorom a ilustrátorom. Cestopisná kniha *Krížom-krážom Afrika* je jednou z nich, vyšla 26. mája. Ponúka fascinujúci pohľad na africký kontinent a opisuje dobrodružnú cestu známeho slovenského moderátora a fotografa Martina Nikodýma po Afrike. Počas 18 dní trvajúcej cesty autor prešiel 8000 kilometrov a navštívil 4 africké krajiny: Zimbabwe, Botswanu, Juho-

Výstava fotografií z cesty po Afrike moderátora Martina Nikodýma bola sprístupnená v Galérii SPP v Bratislave od 25. mája do 6. júna. Na vernisáži prezentovali jeho novú e-knihu *Krížom-krážom Afrika*.

ša Klepoch a Matúša Matátku *Geteria* (slangový výraz pre Ghetto a Evolúcia) z edície *Art Book* vás zavedie do mestského geta. Na 20 obrázkových stránkach sa odvíja príbeh sprevádzaný hudbou, ale aj originálne šifrovaného slangu.

Kniha *Find the Story* poteší každého milovníka súčasného výtvarného umenia a hudby. Autor, výtvarník Tomáš Klepoch, v nej predstavuje čisto výtvarne podaný vlast-

africkú republiku a Namíbiu. Z tejto cesty vznikol bohatý archív fotografií, z ktorých mnohé boli publikované vo viacerých časopisoch a uverejnené na výstavách aj pod hlavičkou National Geographic. Táto kniha nebola nikdy vydaná v papierovej verzii a bola pripravená špeciálne pre iPad, na 59 stranách prináša 160 fotografií v HD kvalite, text v angličtine a slovenčine, 2 videá, 12 originálnych soundtrackov ku

ný príbeh. Momix rozohraný v podobe streetartových obrazov v nečakaných priestoroch. Kniha obsahuje 20 obrázkových strán doplnených skvelou hudbou Jana Bengu.

Malá princezná je našou zatiaľ poslednou vydanou rozprávkovou knihou a zdá sa, že má veľký potenciál osloviť širokú verejnosť nielen na Slovensku. Kniha už vyšla pred rokom v printovej podobe vo vydavateľstve Perfekt. Jej nové prevedenie však naplno rozvinulo všetky možnosti, ktoré digitálne spracovanie poskytuje. Podmanivý text, pôsobivo animované ilustrácie vynikajúca hudba vytvárajú citlivo pôsobiaci celok. Digitálnu verziu *Maléj princeznej* si vyžiadala na recenzovanie renomovaná americká

kniha, zvukové efekty, interaktívne animácie.

• Akej činnosti okrem vydávania e-knží sa vaša spoločnosť venuje?

– Vytvorili sme digitálnu hru BeCreative, je určená všetkým deťom od 6 do 99 rokov. Predstavuje nový level v interaktívnej zábave a vynikajúcim spôsobom rozvíja fantáziu, kreativitu a tvorivé myslenie. S aplikáciou BeCreative nemusíte vedieť kresliť, aby ste sa stali umelcami. Stačí mať fantáziu, inšpiráciu a predstavivosť. Aplikácia obsahuje všetko, čo potrebujete na to, aby ste vytvorili unikátne dielo-obraz. Jednoduchým spôsobom si vyberáte, skladáte, otáčate, kombinujete obrázky rôznych predmetov, s ktorými sa denne stretávate.

Triedni nepriatelia III

Zostavil Rudolf Dobiáš

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2010

Po stupňovaní teroru voči vlastnému obyvateľstvu po nástupe komunistov k moci viacerí, čo nesúhlasili s nastoleným režimom, sa uchýlili do podzemia. Najdlhšie, desať rokov, v ňom zotrval kňaz Andrej Slaninka, zatkli ho roku 1960. Udala ho jedna členka rodiny, u ktorej sa ukrýval. V šesťdesiatych rokoch sa časy už trochu zmenili, z piatich rokov, na ktoré ho odsúdili, si odsedel necelé tri. Neskôr sa dokonca vrátil k svojmu povolaniu – prihovoral sa zaňho niekdajší sovietsky osloboditeľ, ktorý prišiel na oslavu – akurát odpočinok si už neužil. Zomrel v deň, keď prevzal prvý dôchodok. Desiatky podobných príbehov z čias, ktoré sa nám javia čoraz absurdnejšie, pojal zostavovateľ R. Dobiáš do tretieho dielu antológie *Triedni nepriatelia*. Jednotlivé príbehy vychádzali zväčša v Našom svedectve, dvojmesačníku Konfederácie politických väzňov Slovenska, podaktoré ešte na začiatku 90. rokov v dennej tlači.

Ak aj režim polarizoval spoločnosť, neznamená to, že páchatelia a obe predstavovali jednotliu masu. Pre labilnejší charakter bolo nešťastie druhého neraz priveľkým pokušením na to, aby odolal. Jedni napísali udanie na príbuzného, iní ochotne a výhodne odkúpili skonfiškovaný majetok. „Najviac ma bolí, že to robili vlastní moji rodáci,“ vzdychol si pri spomienke roľník M. Slivka, zatiaľ čo J. Mišún, ktorý strávil tri roky u pétépákov, nechápe, „prečo vtedy boli k sebe ľudia tak zákerní“. Ani väzni nestáli azda zomknutí v jednom šiku. Napríklad kňaza Š. Krištína zarmucovala „brutalita ŠtB, väzenskej stráže, ale i egoizmus, úzkoprsosť a nespornosť niektorých spoluväzňov“. Cirkev bola osobitným terčom nevereckej ideológie, a tak neprekvapuje, že prvá časť *Trpitelia pre vieru* zaberá aj najväčší priesťor. „Verte mi, viera v Boha a modlitba nám pomáhali prežiť,“ ubezpečuje V. Slávik, zatknutý pre tajné štúdium teológie. „Modlili sme sa aj za konfidentov, ktorí nás zrádzali, ba aj za tých, ktorí nám rôznymi spôsobom strpčovali život.“ Chýr o hroziacom zatknutí miestneho farára podnieť k spontánnym „ľudovým vzburám“ (tretia časť) na rôznych miestach Slovenska, potláčaným nanajvýš kruto.

Pre orálnu históriu je príznačná improvizovanosť vo formulovaní, nedopovedanosť, občas nelogické skoky, znaky, ktoré nie vždy fungujú aj v písomnej podobe. Rozprávač, zriedka majster pera, adresuje svoju výpoveď zvyčajne ľuďom, ktorí poznajú súvislosti, v opačnom prípade ostáva čitateľovi ľúštiť, čo mal na mysli. Odstrániť sa dala i nejedna neobratná formulácia či nebadaj gramatické chyby. O politických väzňov, odvečených či ľudí inak perzekvovaných stratila verejnosť časom záujem. Navyše ich počet ubúda, členskú základňu ich organizácie či skôr dvoch organizácií tvoria dnes najmä ich rodinní príslušníci. Už preto o význame takejto pripomienky, o potrebe uchovať autentické svedectvo z prvej ruky nemožno pochybovať.

Takmer všetci rozprávači či pamätníci sa dočkali pádu režimu. Pravda, následná satisfakcia bola už značne relatívna. „Roku 1991 ma rehabilitovali tí istí sudcovia, čo ma kedysi súdili,“ stroho konštatuje M. Slivka. **Ludovít Petraško**

Vladimír Seiler – Božena Seilerová

Ľudská dôstojnosť – axióma ľudských práv

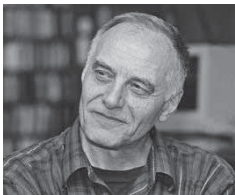
Bratislava, vl. nákladom 2010

Autori – filozofi (manželia) – sa v tomto diele zaoberajú podrobnou analýzou pojmu ľudskej dôstojnosti a dokazujú, že hoci sa vykladá ako univerzálny a nespochybniteľný pojem, v skutočnosti odráža predstavy dominantných politických síl v období zavádzania tohto pojmu a definovania jeho obsahu do medzinárodnoprávných dokumentov. Autori preto po historicko-filozofickom rozbere a zistení, že prirodzenosť dôstojnosti človeka je ilúzia, identifikujú obsah pojmu ľudská dôstojnosť z definície ľudských práv. Ich ďalšie výberové dokazovanie skutočne potvrdzuje, že ľudská dôstojnosť má v niektorých dôležitých smeroch iné rozmer v Európe, iné v USA a iné v islámských krajinách. Preto možno paradoxne, ale napríklad v otázke trestu smrti sú si bližšie USA a islámské krajiny ako USA a Európa.

Publikácia by mala tvoriť základnú študijnú literatúru nielen pre filozofov a ľudskoprávných aktivistov, ale aj pre diplomatov a novinárov. **Andrej Školkay**

Pra(v)divosť slova

Aké miesto má literatúra v našom živote, čím nás obohacuje, čo prostredníctvom nej hľadáme, ako nám pomáha poznávať sa? Určuje naše smerovanie, ovplyvňuje naše myslenie a konanie? Otázky, ktorými sa zaoberá nemalo vedných odborov, no nenachádzajú jednoznačné odpovede. V tomto ročníku, ktorý završí dve desaťročia kontinuálneho vychádzania Knižnej revue, sme pre vás pripravili anketu súvisiacu s týmito „večnými“ otázkami poslaní literatúry. Dávame slovo osobnostiam našej literatúry, aby sa zamysleli, ako sa za týchto dvadsať rokov zmenil literárny život, ako sa menia umelecké hodnoty, akú oblasť slovesného umenia pokladajú za životaschopnú.

• Nad čím premýšľa a na čom pracuje Pavel VILIKOVSKÝ?

Jestvuje veľa rozmanitých druhov literatúry, a teda asi aj viacero rozličných, špecifických poslaní. No či už čítame strhujúci detektívny príbeh, dojímavú ľubostnú romancu, satirický obraz čias, historickú fresku alebo fantazijnú výpravu do budúcnosti, ak ide o dobrú literatúru, má bez ohľadu na tému a žánr jedno základné spoločné poslanie: priviesť čitateľa k zamysleniu nad osudmi ľudí, nad svetom, v ktorom žije, a v konečnom dôsledku k zamysleniu nad se-

bou. A poslaním Knižnej revue, ako ho vnímam ja a iste aj mnohí ďalší jej čitatelia, je zasa dláždiť nám k tej dobrej literatúre cestu. Už dvadsať rokov nám cielavedome a statočne pomáha orientovať sa v záplave nových kníh, najmä pôvodných, ale aj prekladových, upozorňuje na tituly, ktoré by nemali uniknúť našej pozornosti, aj na literárne udalosti, ktorých sa môžeme zúčastniť, a v zasvätených rozhovoroch i monologických vyznaniach nám približuje slovenských či zahraničných autorov. Toto poslanie Knižnej revue je v súčasných podmienkach nezastupiteľné, a tak jej v mene, ale i záujme všetkých milovníkov dobrej literatúry želim ešte veľa úspešných ročníkov.

Karol Nandrásky: Ježiš a súčasnosť

Bratislava, Vydavateľstvo O 111 2010

Kresťanstvo tvorí jeden zo základných pilierov euro-amerického kultúry, predstavy o človeku, svete, Bohu, ktoré sa v ňom vytvorili, sa vinú našimi dejinami ako kľúčové, jazyk Biblie ostáva žriedlom metafor, prekladom biblických textov si národné jazyky overovali svoju životaschopnosť, starozákonné a novozákonné symboly a obrazy stále žijú vo vedomí súčasníkov... Je však kresťanstvo v podobách, v akých sa s ním stretávame dnes, ešte stále pôvodným kresťanstvom, kresťanstvom Ježiša, evanjelií – alebo sa počas dvoch tisícročí zásadne vzdialilo od pôvodného základu? Táto otázka sa dnes často vynára v teologických či filozofických diskusiách, aj v súvislosti so znateľným odklonom od kresťanstva, resp. príklonom istých vrstiev západnej populácie k východným náboženstvám či ezoterike...

Nie je to nová otázka, napríklad významný dánsky filozof a spisovateľ Søren Kierkegaard sa už v polovici 19. storočia dožadovateľ obnovy kresťanstva a na margo situácie, v akej sa v jeho dobe nachádzalo, napísal kriticky: „To, čo máme pred sebou, nie je kresťanstvo, ale nesmierny kľam zmyslov a ľudia nie sú pohania, žijú blažením v domnienke, že sú kresťania. Preto obnova vyvoláva dojem, akoby odvádzala od kresťanstva...“ Kierkegaard nebol jediný, kto sa usiloval diagnostikovať stav kresťanstva v modernej dobe, poukázať na odchýlky od jeho pôvodných zásad, stačí spomenúť Friedricha Nietzscheho či Alberta Schweitzera, napokon, na pôde samej teológie odznelo veľa zásadných kritik voči spôsobu, akým sa poslancovia Ježiša Krista zmocnili cirkvi a akým ho premietali do teologických systémov alebo do drastických politických praktík, ktorými zasahovali do európskych a amerických dejín.

Aj v našom domácom kontexte sa formulujú kritické názory, azda najkomplexnejšie ich nachádzame v diele Karola Nandráského, ktorý vyše štyroch desaťročí pôsobil ako profesor biblických textov na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK a ktorý tieto názory prezentuje aj na stránkach filozofických a literárnych časopisov, najnovšie v ucelenej podobe v knihe *Ježiš a súčasnosť*. Nandrásky je kritický nielen k vývoju kresťanstva, k cirkvám, ktoré si osvojili právo na jeho jediný správny výklad, ale aj k vývoju celej západnej civilizácie, k jej hodnotovej orientácii, jej ideálom a cieľom určeným čoraz bezohľadnejším individuálnym a skupinovým egoizmom, vedúcim k čoraz väčšej sociálnej polarizácii v lokálnom i globálnom zmysle, k čoraz väčšiemu ohrožovaniu prírodného prostredia a celej planéty. Jeho texty nie sú ľahkým čítaním, mnohí

azda budú knihu vnímať ako provokáciu, oslovovanie kresťanstva, no kriticky mysliaci čitatelia sa pravdepodobne dokážu stotožniť s mnohými autorovými argumentmi (týkajúcimi sa napríklad autority Biblie a jej doslovného výkladu) a osvoja si myšlienku o potrebe obrody kresťanstva. V priebehu dejín sa na jeho pôvodné jadro nabalilo, ako píše Nandrásky, „mnoho cudzích i celkom nekresťanských predstáv, ktoré sa dogmatizovali a celkom znehýbneli miazgu jeho života“. Dejinnú tendenciu k dogmatizácii Ježišovho posolstva pokladá autor za jeden z najväčších omylov, ktorý súvisel aj s prekladmi tohto posolstva z jazyka podobenstiev (z aravštiny) do jazyka gréckej metafyziky, zo živých metafor a symbolov do abstraktných pojmov. Autor vníma Bibliu ako internáboženský celok, zdôrazňuje jej intertextualitu a s ňou spätý pluralizmus predstáv (v tomto zmysle

interpretuje jej jednotlivé časti), toto všetko sa, žiaľ, postupne prekrývalo cirkevnými dogmatikami nárokujejúcimi si na jedinú správnu interpretáciu, na jedinú pravdu. Za nemešný omyl pokladá autor to, ako sa prekrútilo chápanie spásy – tá sa vysunula z pozemského do posmrtného života, pôvodné kresťanstvo však malo za cieľ premeniť pozemský život tým, že ľudia sa budú usilovať o sebaapresiahnutie, o prekonávanie svojho egoizmu, svojej dravosti, krutosti a nahrádzať ich spolupatričnosťou, solidaritou s druhými – najmä však láskou. Prevrátením zmyslu spásy, dôvodí autor, došlo k oddeleniu Boha a človeka, neba a Zeme, ducha a hmoty, aj tieto dualizmy vohnali kresťanstvo do krízy. Pôvodné kresťanstvo akcentovalo radosť z pozemského života, dôležité bolo preň úsilie o jeho skvalitnenie pre všetkých ľudí, a tým aj o prebývanie Boha v ľuďoch, medzi nimi. Kresťanstvo má byť spôsobom existencie, opakuje Nandrásky vo viacerých súvislostiach, nie náukou (vieroukou), tobôž nie dogmatikou. Ak Boh bude prežívať v ľuďoch usilujúcich o ustavičné sebaapresahovanie a naplnenie svojich možností, uskutoční sa najradikálnejšia revolúcia v ľudských dejinách, a tým sa podľa autora naplní aj zmysel kresťanstva.

Nandrásky sa vo fundovanej argumentácii opiera o diela mnohých teológov a filozofov, nevynechá ani príležitosti, aby siahol po sugestívnych príkladoch zo svetovej literatúry: jeho text má žánrovo blízko k eseji, intelektuálna poctivosť a kritickosť myslenia sa s ňom spája s hĺbkou osobného, poeticky vyjadrovaného vyznania. **Etela Farkašová**

JUBILANTI

od 8. do 21. júna

- 8. 6. 1956 – Teodor KRIŽKA, básnik a prekladateľ
- 9. 6. 1923 – Vít UŠÁK, básnik, autor kníh pre deti, prekladateľ
- 9. 6. 1951 – Jana KANTOROVÁ-BÁLIKOVÁ, poetka, prekladateľka
- 9. 6. 1931 – Jaroslava PAŠIAKOVÁ, literárna historička a kritička
- 11. 6. 1940 – Marína ČARNOGURSKÁ-FERANCOVÁ, prekladateľka, sinologička, filozofka
- 13. 6. 1931 – Ivan ENGLER, prozaik, scenárista, autor rozhlasových hier
- 14. 6. 1942 – Mila HAUGOVÁ, poetka, prekladateľka
- 14. 6. 1951 – Marián REISEL, básnik
- 17. 6. 1964 – Kamil ZBRUŽ, básnik
- 18. 6. 1933 – Miroslav JANEK, publicista, prekladateľ
- 19. 6. 1931 – Šebastián LABO, autor literatúry faktu
- 20. 6. 1940 – Ján BERKY-LUBORECKÝ, spisovateľ pre deti
- 20. 6. 1950 – Alfonz LUKAČIN, prozaik, dramatik
- 21. 6. 1930 – Zdeněk EIS, literárny vedec, slovakista, prekladateľ
- 21. 6. 1934 – Ivan CVRKAL, literárny vedec, prekladateľ
- 21. 6. 1950 – Jana BODNÁROVÁ, prozaička, poetka, dramatička

Deti a dospelí

Prítomnosť je čas, ktorý sa neopakuje. Prítomnosť dvoch najvýznamnejších osobností slovenskej literatúry pre deti a mládež, profesorky Zuzany Stanislavovej (30. 5. 1951) a profesora Ondreja Sliackeho (30. 7. 1941) prináša vedecké poznatky a recenzné hodnotenia v oblasti kedysi potulujúcej sa na okraji literárneho diania, dnes možno najprepracovanejšieho a významného artefaktu. Je to tak aj s ich rastlinkou, „táto vyklíčila jedného dňa zo semienka, priviateho ktovie odkiaľ, a Malý princ starostlivo strážil výhonok, čo sa nepodobal na ostatné“. Profesorka Stanislavová a profesor Sliacký majú rovnakú úlohu. Možno je to aj preto, že neprestajne prežívajú detstvo, zabudli počítať kroky (roky) ohraničujúce ich doterajší život. A nebolo ich doteraz málo, obaja v týchto dňoch jubiliujú.

Krása, pravda, užitočnosť, dobro, veselost i smútok a najmä posolstvo sú gruntom literatúry pre deti a mládež, profesorka Stanislavová a profesor Sliacký ich dokážu vnímať citlivejšie ako iní, a vedia ich objavovať aj pre ostatných. Dosvedčujú, že nie iba fantázia, ale aj záračnosť sú vlastné dieťaťu. Je šťastím pre slovenskú literatúru pre deti a mládež, že sa na oblohe objavil farebný oblúk dúhy, kleňúci sa od Bratislavy po Prešov.

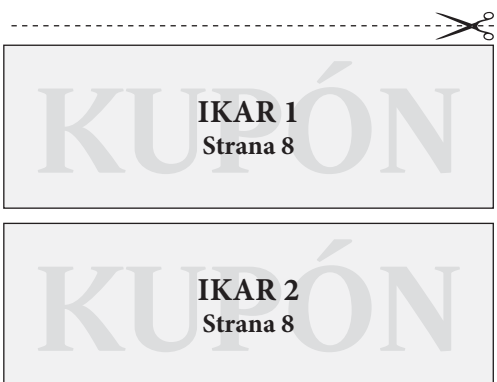
Ján Milčák

Kto dostane knižku?

Vyžrebovali sme výhercov z čísla 10: Silvia TOMASZOVÁ z Bardejova, Anton ZELENKA z Dubnice n. Váhom, Ján MATOŠ z Michaloviec, Magdaléna PULÁKOVÁ z Michaloviec, Jana OKRUČKÁ z Modrovky, Tibor ŠPÁNIK z Nových Zámok a Lucia KOCÚNOVÁ z Popradu.

OBJEDNÁVKA

Dvojtýždenník KNIŽNÁ REVUE na rok 2011 si môžete objednať telefonicky: 02/204 73 514, e-mailom: krevue@litcentrum.sk alebo písomne či osobne: Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava

Život ako nekonečná báseň

Rozhovor s poetkou a šperkárkou Alenou KANÁSOVOU

Alena Kanášová (nar. 1969) je, ako to už pri tvorivých ľuďoch zvyčajne býva, trochu zvláštna, jemne uletená a do veľkej miery neopísateľná. Vždy v nej zostáva niečo pre iných neznáme, aj keď práve tieto tajomstvá dostávajú priestor v jej osobitých lyrických rozprávaniach. Napísala tri knihy bližšie k poézii (*Mimo diktát reality*, *Pravda je dobrá, ale melóny sú sladké*, *Nechcem*) a jednu, zatiaľ poslednú, bližšie k próze: *To ide nebo*. Na formálnych vzdialenostiach však nezáleží, všetky sú rovnako vnorené do plynúceho mystéria života.

• **Prezentáciu najnovšej knihy si začala, tuším, príhodou so svojou mamou. A najmä otázkou, ktorú ti položila, keď ju zobrala do rúk...**

– Áno, začala. A ani neviem prečo. Možno podvedome očakávam, že mi nejakým zázrakom príde dokonalá, stručná odpoveď na príčiny rozsiahlej „nevidomosti, nevnímavosti v takzvané najbližšom, či blízkom vzťahu človeka k človeku“.

Mamina, keď som jej podala knižku, sa ma spýtala, prečo to robím, keď z toho nič nemám a že či si o sebe myslím, že som „nejaká“ spisovateľka. Predsa len ma to dosť zaskočilo. Hľadiac von z okna mi hlavou okrem iného prebehlo, že vlastne stále vôbec nevie, kto som a aká som. Zmohla som sa len na odpoveď v otázke, kto je podľa nej spisovateľom a prečo. Zamyslela sa, povedala dve konkrétne mená, spomenula peniaze a smotánku.

Psychologický profil mojej mamy i generačný problém nechám tak.

Vzhľadom na náš, miestami až prekvapujúci osobnostný rozdiel a v kontexte s tým, že som jej nesplnila žiadnu predstavu o dcére, ma však veľmi teší, keď sa o mne vyjadrí, že som dobrá dcéra. Viem, že to je najdôležitejšie, najkrajšie.

Hm, jablko možno nepadlo ďaleko od stromu, ale odkotúľalo sa o to ďalej...

• **Tvoje kotúľanie životom prináša texty, ktoré s ním tesne, reálne súvisia. Dokážeš skoncentrovať súvislosti, ktoré sú pre mňa vždy emocionálnou hádankou: a tak sa nad nimi mimovoľne usmievam a zároveň si uvedomujem ich vážnosť. Potom to neviem oddeľiť, tak ako v tvojej predchádzajúcej replike: aj som sa na nej zabavil, no zároveň v nej bolo čosi jednoducho hlboké. Páči sa mi to, ale neviem to bližšie vysvetliť, ty vieš?**

– Toto je vážne dobrá otázka i spätná väzba. Musím si premiestniť svoj fluidálny rozmer (reálny i umelecký) do hlavy a pohnúť rozumom ☺

Moje texty obsahujú harmonický slobodný rozmer; pocit, hlas, poryv éteru (toto vysvetlíť je iná vec), a tým pohyb z rôznych, následne už zastaraných názorov, pohnutí, postojov, stratégií, prevzatých modelov, pohyb niekam ďalej: tam, kde je to vhodné, potrebné v rámci konštruktívneho vývoja. Takže aj banálny jav sa stáva viacrozmerom a nie je len opisom status quo.

Dušu, éter, či vákuum vnímam ako našu spoločnú sieť a akýkoľvek pohyb, ktorý odtiaľ vychádza, je vhodný, konštruktívny pre všetkých a všetko, nie iba pre konkrétnu bytosť, jav. Inak, *tento level mi na tomto svete bytosť chýba*. Je ho veľmi málo. Väčšinou vidím vókol seba iba starý, známy pohyb z ega, ktorý je však egoistický, násilný v rôznych mierach.

Môžem sa teraz spýtať ja teba, ako vnímaš toto kvázi bližšie vysvetlenie a v rámci tohto rozhovoru?

• **Pochopil som, že dopĺňaš tento svet vlastným levelom, dopĺňaš nám to, čo podľa teba chýba. Áno, vždy som mal z tvojej tvorby pocit slobody súvisiaci s tematickým rozletom; lebo napíšeš o všetkom, čo ti príde pod oko, či už vonkajšie alebo vnútorné. Píšeš: „Vidím toho pomerne málo. / Vnímam o niečo viac / a tuším ešte o kus ďalej.“ Kam si sa až cez svoje videnia dotušíla?**

– V rámci tušenia sa mi vynárajú rôzne skryté

súvislosti, čokoľvek, alebo niekedy vytuším najpravdepodobnejšiu možnú verziu ďalšieho vývinu javu, reakcií, či udalostí v živote človeka. Kontinuálne mi z podvedomia, akoby „podmazovým spôsobom“, vstupuje do vedomia obrazovo i svojbytno verbálne aj existencia iných svetov – ako jedna z najprirodzenejších samozrejmostí. To najsilnejšie a najdôležitejšie tušenie súviselo s premenou k jasnému vedeniu o Bohu. Nikdy som nebola v polohe viery v neho. Najskôr som ako dospievajúca čosi tušila, hoci som bola vychovávaná „ako kresťanka“, teda pokrstená a podobne – ale s tým, že Boh neexistuje, že je to hlúposť, ktorú si vymysleli ľudia, iba je vhodné byť veriacou. Postupne sa mi však tušenie menilo na uvedomovanie. A dokonca aj moja mama mi nedávno povedala, že na tom Bohu čosi bude, keď som sa jej narodila...

• **Podpísal sa pod túto tvoju vnútornú dispozíciu aj kontakt s utrpením, keď si pracovala v nemocnici?**

– To nie. K chorobám, utrpeniu i smrti som kedysi mala až podivuhodne „oslobodený“ postoj. No a páčilo sa mi, že sa dá, respektíve, že môžem niekomu pomáhať, keď trpí. Preto som si vybrala zdravotnú školu, to si presne pamätám. A tam ma začala fascinovať aj psychológia, tak som si ju vybrala ako maturitný predmet.

Keď som mala šestnásť rokov, náhle a tragicky zomrel môj otec a spomínam si na to, ako ma lekár z RZP pochválil, že som statočná, keď mame píchal sedatívum a ja som ju, asi hlúpo, ale utešovala. Vedela som to brať ako následok nejakej, i keď neviditeľnej príčiny. Teda len to, že je tu tento fakt a hotovo. Tým sa to pre mňa končí. Počas mojej práce v nemocnici s deťmi bol tento postoj úžasný, nápomocný, pretože som mala stále energiu na hravý, radostný, láskyplný vzťah k nim. A bolo mi tam skvele.

Krátko po mojom odchode z Detskej fakultnej nemocnice, z kožnej kliniky, som prekonal vlastný, nečakaný, vážny zdravotný problém. Potom sa mi začínalo preháňať hlavou, aké sú neviditeľné príčiny utrpenia, náhlejšie smrti, príčiny – akoby nespravodlivosti života, teda keď sa nato pozeráte „klasickým pohľadom“.

• **Teraz sa častejšie asi stretneš s inými „pacientmi“ – pracuješ ako barmanka a vlastne o tom nezriedka aj píšeš: o rôznych ľuďoch, pozorovaniach, tečúcich chvíľach. Čo ťa vie zastaviť, inšpirovať a naplniť?**

– Inšpiruje ma asi všetko dookola. Niekedy sa mi život javí ako nekonečná báseň. Zbadáš jednu a hneď za ňou je druhá a potom tretia... Ale na napísanie textu, básne, sa u mňa musí odohrať ešte niečo viac. Prichádza to z éteru, je to fantastické, ale pomenovať to neviem. Hm, a možno sa mi iba nechce...

V kaviarni, kde „svojím polovičným spôsobom“ pracujem, je vykryštalizovaný zaujímavý, nekonvenčný mikrosvet. Teda väčšina stálych zákazníkov sú rôzni umelci, redaktori, aktivisti, ale hlavne nekonfliktní, príjemní ľudia a fungujú tam rôznorode prepojenia. Pre mňa je to v istej rovine obohacujúce, i informačne a dopĺňa mi to „môj spoločenský kaleidoskop“: psychologicko-spirituálny. Ale prichádzajú aj nekonvenční „polobohovia“ a podobne. A to už nie je „bohviečo“ ☺

Svoje skutočné zastavenie, naplnenie mám však iba vo svojom vlastnom svätom pokoji,

v tichu, sama. To mi je asi najbližšie. Viem byť absolútne sama aj celé týždne. Nateraz zistujem, že si ten pokoj musím postupne viac a viac ochraňovať pred množstvom vecí, ktoré na mňa zvonka doliehajú, dožadujú sa akcie, keďže pri väčšej akčnosti sa mi stráca kontakt s dušou, ktorá je mojím životným princípom.

• **Na svojej vizitke máš túto báseň: Alena Kanášová / literatúra / šperk. Tvoríš šperky ďalším „svojím polovičným spôsobom“, keď ti dochádzajú slová?**

– Tvorba šperku je u mňa novší umelecký prejav, i keď teraz mi je jasné, že dispozícia tu vlastne bola už dávno. Inak, nepamätám sa, že by som niekedy čo len trochu chcela byť poetkou, že by som mala podobné ambície, či smerovanie a už vôbec nie v kontexte so šperkami. Hoci som vždy veľmi rada, veľa a zariadenie čítala, poézii som nevenovala ani mimimálnu pozornosť. „Až pokým som sa s ňou priamo nezrazila – tvárou v tvár, raz, keď som zmenila kurz...“

Jediné, čo bolo na mne vždy kvázi špecifické, bol vnútorný náboj, že nemôžem žiť a opakovať to, čo zväčša okolo seba vidím, že je toho viac, ako je potrebné... „To ostatné“ sa mi „jednoducho stalo“, respektíve prebudilo sa vplyvom vlastného, nového sebaurčenia. A nesmierne ma to teší ☺

Tvorbu šperku u seba vnímam ako možnosť vyjadrenia, predovšetkým krásy, istou formou, ako možnosť vedieť to z éteru tiež vyselektovať. A povedať: bohatstvo života, tento jeho arzenál krásy je priam nekonečný. Som teda fascinovaná tým, že viem a chcem formovať nielen literárne originály, ale aj výtvarné. Je to pre mňa emocionálna záležitosť vo výtvarnej, abstraktnej forme. Keďže majú zaujímavý, pekný ohlas, tak mám radi o to viac.

• **Akoby si krásou a radosťou neustále skúšala siahnúť kdesi za všednú dispozíciu... Zaznieva to už v názve debutu *Mimo diktát reality*, no mňa by zaujímalo, ako vznikol jeden z najbizarnejších názvov v našej lyricko-epickej spise *Pravda je dobrá, ale melóny sú sladké?***

– Tak najskôr jedna príhoda. Raz dávno som sedela v kaviarni s jedným známym. Rozhovor nadobudol filozofický charakter, pričom tento človek často konštatoval, že to či ono nemá rád. Na jednu hlbšiu, intímnejšiu otázku mi nakoniec odpovedal takto: *nemám rád ovocie, pretože je to zelenina*. A nasledoval z jeho strany smiech a zhodnotenie, že táto odpoveď sa mu náhodou, ale priam famózne vydarila. Ihneď som pochopila, čo tým vlastne povedal, i jeho psychické nastavenie. A aj mne sa tá veta náramne páčila. Zároveň to však pre mňa bolo „zastaveniavhodné“.

Potom som zrazu nejaký čas začala inšpiratívne uvažovať v takýchto zaujímavých, alegorických, často paradoxných zvratoch v jednej vete. Vznikli texty s takýmto rozmerom, poezia v próze, ktoré sa objavili v zbierke s bizar-

ným názvom, na ktorý sa pýtaš. A musela som jej po dokončení dať podobný názov, v kontexte s textíkmi. Chcela som to tak. Vtedy som aj najintenzívnejšie vnímala, ako vo svojom vnútri ľudia niekedy cítia, tušia, či vedia identifikovať pravdivý rozmer čokoľvek, ale preváži ale... Takže tento názov sa ponúkal všade sám. Melóny v ňom predstavujú rôznorodý, pohodlný, sladký, omamný, očakávaný dôsledok, (plod) nejakého ľudského rozhodovania, činov, vzťahov – predovšetkým finančný.

Mrzí ma, že to má mierne sarkastický nádych. A že niektoré básne v zbierke sú trochu sarkastické.

• **Keď som tvoje texty zo zbierky *Nechcem dávnejšie* rozoberal s vysokoškolskými študentmi, povedali, že táto autorka má v sebe dieťa. Boli to dobrí študenti?**

– Teraz som sa začervenala... Hm, vhlád do svojho vnútra samozrejme nemám celkom objektívny. Ale ak sa mám v tomto aspekte na seba pozrieť psychologicky, zvonka, a z hľadiska iných pozorovateľov, ktorí čo-to už na margo dieťaťa vo mne povedali, tak na tom niečo je.

Niekedy sa napríklad zachovám, v určitých – pre väčšinu ľudí v dôležitých situáciách, pravdepodobne absurdne. Nelogicky, nerozumne, nepochopiteľne... Dominuje u mňa emócia. Avšak často by som práve chcela byť radšej viac nevedomejšia, či rovno hlúpejšia – „lahšie“ by sa mi existovalo. Ale faktom je, že tieto dva aspekty v jednej osobe sa navzájom nevyklučujú.

Nuž, boli to dobrí študenti ☺

Ozaj, nemá v sebe dieťa každý, ale...?

• **A zasa sme pri tom ale. Vlastne s tebou sme pri ňom stále, keďže si časťou seba aj Ale-na. Túto občiansku časť si však v poslednej knihe dost zredukovala a podpísala si ju len iniciaisami. Čo ťa k tomu viedlo?**

– V tomto mám trochu neporiadok, rozhodovala som sa už počas písania knižky, ale i ďalej, s príchodom pestrých zážitkov.

Skúsím to poupratovať v čase...

V knižke *To ide nebo* som viac ako dosť, hlboko, priamo odhalená. Je to čiastočne autobiografická knižka, i keď hranice medzi fikciou a autenticnosťou vnímam asi len ja. A je prozaická, „v poézii ste v alegórii“. Mávalo to s mojou psychikou už od začiatku pri písaní. Navyše som tam chcela dať fotografie, na ktorých som aj ja (síce menej znateľná, ale ja), takže v rámci „neexhibicionizmu“ bolo pre mňa nevyhnutné čosi skryť. Tie fotografie som tam potrebovala kvôli pocitu kontextu s realnosťou, autenticnosťou, chcela som prieniesť komplexnejší zážitok.

Ďalším čiastkovým podielom je zasa iná vec. V denníku SME, v knižných anotáciách napísali: „pseudonym je v literatúre častý, ale keď sa autorka skrýje za iniciais, tak asi chce predsa len čitateľa navigovať. Ibaže by aj tie iniciais boli pseudonymné“.

Nie sú. Ten, kto to komentoval, sa trafil.

Inak, začal vo mne pevne hniezdiť aj postoj, že v samej literárnej podstate nie je tak dôležitý autor, ako kniha... Nasledoval trošku úsmevný dôvod: moje priezvisko neznie mätko, ani ozvučene, Kanász (číta sa Kanáš) v preklade z maďarského jazyka znamená pastier sviň. Tak uznaj sám ☺

Pod vlastným menom som síce vydala tri zbierky a týmto som sa vôbec netrápila... Tu ale prichádza ďalší, bezprostredne nadväzujúci, dosť podstatný moment. Po dokončení tejto knihy a dohadovaní väzby, obálky s vydavateľom Petrom Chalupom som zbadala, že by jej to ubralo aj na kráse, že iniciais A. K. sú nielen vhodné (z hľadiska všetkého, čo som teraz spomenula), ale aj veľmi pekné.

Radoslav Matejov
Foto Peter Kočík